

Stadens offentliga rum ur ett socialt hållbarhetsperspektiv

Jubileumsparken, ett offentligt rum för unga?

Kandidatuppsats i geografi med kulturgeografisk inriktning

Institutionen för Ekonomi och samhälle
Avdelningen för Kulturgeografi
VT-2015

Författare:
Jessica Ljungblad
Johanna Svensson

Handledare:
Andrew Byerley

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Sammanfattning

Stadens offentliga rum ur ett socialt hållbarhetsperspektiv, Jubileumsparken, ett offentligt rum för unga, syftar till att se hur offentliga rum är öppna och tillgängliga för unga personer i samhället. Genom samhällsplanering kan det styras hur nya offentliga rum kan komma att utformas. Ett offentligt rum som är under stor utveckling är Jubileumsparken i Göteborg, vilken är arbetets fallstudie. Då det råder kommersialisering i dagens nyliberala samhälle finns det risk att ekonomiskt svaga personer, såsom unga, arbetslösa eller studenter, inte kan ta del av alla offentliga rum. Denna studie har fokus på unga personer mellan 15-30 år.

Studien bygger på en kvalitativ metod, där intervjuer har förts med aktörer inom samhällsplanering och med unga personer. Syftet med studien är att undersöka hur det inom samhällsplanering arbetas med social hållbarhet för unga i offentliga rum och hur de unga inkluderas i utformningen av dem. Genom intervjuer har det framkommit att aktörerna inom samhällsplanering värdesätter ungas perspektiv och att de är betydelsefulla inom planering.

Aktörernas visioner för att nå social hållbarhet för Jubileumsparken är att den ständigt ska utvecklas i etapper och att den ska skapas tillsammans med Göteborgarna. Det har varit invånarnas önskan att få komma närmare vattnet och få mer grönska i staden, vilket samhällsplanerarna har tagit till sig och lyssnat på. Det har framkommit att de unga respondenterna värdesätter offentliga rum och att de skulle vilja använda Jubileumsparken som en mötesplats. De ungas önskningar om utformningen av Jubileumsparken har inkluderats via en ung referensgrupp skapad av Göteborg & Co och via så kallade "open calls" som Älvstranden Utveckling AB har initierat. Slutsatsen är att Jubileumsparken har potential att bli en socialt hållbar park, men att de unga har en önskan om att få vara än mer delaktiga i utvecklingen av parken.

Nyckelord:

Offentliga rum, Social hållbarhet, Jubileumsparken, Samhällsplanering, Unga människor

Abstract

The public spaces of the city from a social sustainability perspective, Jubileumsparken, a public space for the young, aims to see how public spaces can be open and accessible to all young people in the community. New public spaces can be created and formed by urban planning. A public space that is undergoing considerable development is Jubileumsparken, which is situated in Gothenburg. This area constitutes the case study for this thesis. Due to the commercialization in the neo-liberal society of today, there is a risk that economically weak people, such as the young, the unemployed or students, can't take part of all public spaces. This study focuses on young people between aged 15-30 years.

This study is based on qualitative methodology including interviews with officials in urban planning and with young people. The purpose of this thesis is to find out how urban planners are working with social sustainability for young people in public spaces, and how young people are included in the process of formation of the park. Through interviews, it is shown that the perspectives of young people are important for the urban planners.

According to the visions of the planning officials, Jubileumsparken should constantly be developed in stages to achieve social sustainability and it has to be created together with the residents of Gothenburg. It has been the residents' wish to have a city park close to the water and to have more greenery in the city, which the urban planners have both embraced and listened to. This thesis draws the conclusion that the young respondents appreciate public spaces and that they would like to use Jubileumsparken as a meeting place. The young peoples' desires regarding the formation of the park have been included by a young reference group created by Göteborg & Co and by so-called "open calls" that Älvstranden Utveckling AB has initiated. The conclusion of this thesis is that Jubileumsparken has potential to become a socially sustainable park, but that young people have a desire to be even more involved in the development of the park.

Keywords:

Public spaces, Social sustainability, Jubileumsparken, Urban planning, Young people

Förord

Denna studie är en kandidatuppsats på 15 högskolepoäng inom Geografiprogrammet med inriktning kulturgeografi vid Göteborgs Universitet. Vårt intresse för samhällsplanering gjorde att vi fick upp ögon för Göteborgs 400- års jubileum och alla de satsningar som skall göras fram till jubileumsåret 2021. Då även social hållbarhet är en viktig fråga för oss, var vi intresserade av att se hur jubileumssatsningarna kan utvecklas på ett socialt hållbart sätt. Efter att ha gjort ett GIS projekt med samtliga jubileumssatsningar valdes Jubileumsparken ut som studieområde då det är en plats som står inför en stor förändring. Varje år fram till jubileumsåret 2021 har olika teman och i år 2015, är det de ungas år. Vi ville därför undersöka om Jubileumsparken, som här klassas som ett offentligt rum, kan bli socialt hållbar för alla i staden, i synnerhet för de unga.

Vi vill börja med att tacka vår handledare Andrew Byerley, universitetslektor med akademisk grad Doktor vid Göteborgs Universitet, som med sin djupa kunskap inom uppsatsämnet har kommit med konstruktiv kritik och förslag till oss. Till vår kursansvarige med inriktning kulturgeografi, Jonas Lindberg, forskare med akademisk grad Docent vid Göteborgs Universitet, önskar vi också att rikta ett stort tack till.

Vi vill även rikta ett tack till alla de personer som ställt upp på intervjuer. Vi är tacksamma för att Anna Forsgren på Göteborg & Co, Hanna Areslätt på Älvstranden Utveckling AB, Amelie Sandow på Park och naturförvaltningen, Kristoffer Nilsson på Stadsbyggnadskontoret och Jessica Segerlund på Älvstranden Utveckling AB har medverkat så att examensarbetet har kunnat genomföras. Stort tack till de personer från den unga referensgruppen som bidragit med intressanta tankar och åsikter.

Jessica Ljungblad & Johanna Svensson

Göteborg, 2015-06-14

Innehållsförteckning

Sammanfattning	II
Abstract	III
Förord	IV
1. Introduktion	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte	2
1.3 Frågeställningar	3
1.4 Avgränsningar	3
2. Teori	4
2.1 Offentliga rum	4
2.1.1 Det nyliberala rummet	5
2.1.2 Kampen om det offentliga rummet	6
2.2 Hållbar utveckling	7
2.2.1 Social hållbarhet	7
2.2.2 Social hållbar stadsutveckling	8
2.3 Mötesplatser för unga	8
2.4 Unga och de offentliga rummen	9
3. Studieområde	11
3.1 Historik om Göteborgs hamn	11
3.2 Frihamnen - historisk bakgrund och framtida planer	11
3.3 Jubileumsparken	12
3.4 Mål för parker och grönområden i Göteborg	14
3.5 Göteborgs demografi	15
4. Metod	16
4.1 Litteraturstudier	16
4.2 Observation	17
4.3 Urval	17
4.4 Intervjuer	19
4.4.1 Intervjusituation	20
4.5 Metoddiskussion	21
5. Resultat	22
5.1 Aktörer inom samhällsplanering	22

5.1.1	Vad menar aktörerna med social hållbarhet?.....	22
5.1.2	Hur ska Jubileumsparken bli socialt hållbar för unga?	23
5.1.3	Hur inkluderas ungas perspektiv i planeringen?	24
5.1.4	Kommer unga att kunna vistas i parken på samma villkor som andra i staden?	25
5.1.5	Finns det svårigheter för att parken ska bli socialt hållbar för unga?	26
5.2	De unga respondenterna inom referensgruppen	27
5.2.1	Vad anser de unga om Jubileumsparken?	27
5.2.2	Hur delaktiga har medlemmarna i referensgruppen varit i utvecklingen av Jubileumsparken?.....	28
5.2.3	Upplever medlemmarna i referensgruppen att beslutsfattarna lyssnar på dem?.....	29
5.2.4	Kommer Jubileumsparken att användas av unga mellan 15-30 år när etapp 1.0 blir färdigställd?.....	29
5.3	Alla unga respondenter	30
5.3.1	Hur uppfattar unga offentliga rum?	30
5.3.2	Vad är en attraktiv park enligt unga?	30
5.3.3	Hur välkomna känner de unga sig på offentliga platser i staden, på en skala mellan 1-5, där 1 motsvarar inga platser och 5 alla offentliga platser?	31
5.3.4	Ska det finnas en park som är planerad och anpassad efter unga personers behov och aktiviteter?.....	32
6.	Diskussion	34
6.1	Ungas uppfattningar av det offentliga rummet.....	34
6.2	Aktörernas visioner för social hållbarhet i Jubileumsparken	35
6.3	Ungas åsikter och deras inkludering i Jubileumsparken	36
6.4	Jubileumsparkens sociala hållbarhet och attraktion för unga.....	37
6.5	Avslutande diskussion	39
6.6	Framtida forskning	39
7.	Slutsatser	40
8.	Litteraturförteckning	41
9.	Bilagor.....	43
9.1	Intervjufrågor till aktörer som arbetar med parken.....	43
9.2	Intervjufrågor till de unga 15-30 år i referensgruppen	44
9.3	Intervjufrågor till unga 15-30 år	45

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

För att offentliga rum ska bli socialt hållbara är det nödvändigt att de är öppna för alla människor i samhället. Enligt Andersson, Badersten, Salmén, Reppen & Garnet (2011, s. 9) kan offentliga rum vara ett torg, parker och gator. Offentliga rum kan vara öppna för allmänheten på olika sätt. Det kan vara helt öppet för vem som helst att gå dit, det kan finnas stängsel runt om eller det kan vara en avgift som måste betalas för att få tillträde dit. Det kan styras vilka i samhället som kan ta del av rummet, vilket är beroende av hur öppet det är. Det finns en risk att det blir en segregerad plats som endast vissa människor kan ha tillgång till.

Samhällsplanering kan genom olika visioner och via Plan och bygglagen styra hur nya offentliga rum kan komma att utformas (Andersson et al., 2011). Att sträva efter att de offentliga rummen skall bli lika tillgängliga och socialt hållbara för alla är inte alltid helt enkelt. En tanke om att vilja väl för stadens invånare kan dock bidra till att några inom befolkningen känner sig exkluderade från de offentliga rummen, trots att det i sig är en öppen plats, utan avgifter eller stängsel runt omkring. Arbetet kommer att fokusera på unga människor mellan 15-30 år. För att de offentliga rummen ska användas även i framtiden, är det viktigt att ta hänsyn till ungas upplevelser av rummen samt inkludera i samhällsplanering vad de unga i samhället skulle vilja att platserna används till.

Det råder idag debatter om att de offentliga rummen håller på att dö ut, då rummen blivit allt mer kommersialiserade och att de drivs för att få in kapital. Det kan skapa en kontroll över vilka det är som besöker dessa platser för att få bort grupper i samhället som inte är välkomna dit (Mitchell, 2003). Ett tecken på detta är de nyliberala tankar som finns i dagens samhälle (Williams, Meth, & Willis, 2009, s. 315). Det har fört med sig att de så kallade offentliga rummen skapas och används för konsumtion, där det finns en stor valfrihet och frihet, dock endast för de som har ekonomiska resurser att kunna använda dessa platser. Exempel på offentliga rum som har kommersialiserats är gallerior, caféer, uteserveringar eller gamla kulturvärden som det tas ut en avgift för att besöka.

En konsekvens av det är således att alla inte kan ta del av det goda stadslivet och själva staden, då vissa grupper i samhället kan vara mindre ekonomiskt resursstarka såsom ungdomar, studenter, pensionärer, arbetslösa och ensamstående föräldrar. Om det är något som medvetet görs av samhällsplanerarna eller om det är marknaden som styr i detta fall, kan vara svårt att avgöra enligt geografen David Harvey (2011). En fråga som kan ställas är; om

de offentliga rummen i staden inte längre är till för allmänheten, vem har då rätt till staden (Mitchell, 2003)? Frågan som Mitchell ställer leder in på arbetets forskningsproblem. Det finns en risk att de offentliga rummen i staden utesluter vissa samhällsgrupper på grund av kommersialisering. Hur allmänheten och främst de ekonomiskt svaga grupperna ska kunna få samma rätt till stadens offentliga rum är ett problem i det nyliberala samhället.

En fallstudie har utförts i Jubileumsparken som ligger i Frihamnen i Göteborg, där det idag finns stora tomma ytor i området. Inför Göteborgs 400-års jubileum kommer Göteborgs Stad tillsammans med ett antal andra aktörer göra ett flertal jubileumssatsningar runt om i staden. Satsningarna ligger inom tre teman; *nära vatten* där invånarna har önskan att få komma nära stadens vatten, *bygga broar* både fysiska och mentala mellan människor samt *öppna rum* för att utveckla en öppen och tillåtande atmosfär genom nya kreativa mötesplatser. Staden planerar att använda Frihamnens ytor till att bygga bostäder, kontor, sjukhus, offentliga rum och parker (Göteborgs Stad, 2015). Det planeras dessutom fram till jubileumsåret 2021, att utvecklas en ny stadspark, Jubileumsparken. Den är tänkt att fungera som en mötesplats för alla stadens invånare.

Enligt Länsstyrelsen i Västra Götalands län, skall Göteborg vara en trygg plats där alla ska känna tillhörighet till det offentliga rummet och ha möjlighet att mötas och umgås. För att nå en social hållbarhet i staden där alla skall känna sig inkluderade, handlar det om att bygga ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och där inga grupper i samhället exkluderas (Länsstyrelsen, 2011). Hur Jubileumsparken kan utvecklas så att det blir en socialt hållbar plats för unga personer präglas genom hela arbetet. I ett nyliberalt samhälle där offentligheten i högre grad styrs av marknaden, skulle det kunna resultera i att inte alla i staden, såsom unga personer, har möjlighet att ta del av Jubileumsparken.

1.2 Syfte

Studien syftar till att undersöka hur det inom samhällsplanering arbetas med social hållbarhet för unga människor i det offentliga rummet, samt om de ungas uppfattningar och önskningar inkluderas i utformningen av det offentliga rummet.

Studien kommer via intervjuer undersöka om unga personer kan vistas och använda sig av offentliga rum på samma villkor som andra människor i staden. Det kommer även att undersökas om de unga kan vara med och påverka de offentliga rummens utformning och hur väl aktörerna inom samhällsplanering tar hänsyn till deras åsikter.

1.3 Frågeställningar

- Hur uppfattar unga offentliga rum?
- Hur tror aktörerna inom samhällsplanering att deras visioner kan bidra till social hållbarhet för Jubileumsparken?
- Inkluderas ungas åsikter om Jubileumsparken i planeringen för parken?
- Kan Jubileumsparken planeras så att den blir socialt hållbar och attraktiv för unga?

1.4 Avgränsningar

Studien är geografiskt avgränsad till Göteborg där det har utförts en fallstudie om Jubileumsparken i Frihamnen. Parken valdes som studieområde då det är en väldigt aktuell plats som kommer att genomgå en stor förändring. Den första utgångspunkten för arbetet var att studera de jubileumssatsningar som Göteborg & Co satt upp till Göteborgs 400-årsjubileum, där en av dem är Jubileumsparken. Då planerna för området och parken ännu är i en tidig fas, ger det möjligheter att kunna undersöka hur planeringen ser ut och *hur* eller *om* ungas åsikter inkluderas redan från början.

När data och litteratur valdes ut kom fokus att ligga på aktuell information som fanns att tillgå om Jubileumsparken. Annan litteratur som använts till arbetet har kretsat kring social hållbarhet, offentliga rum och nyliberalism. En betydande bok för studien har varit Don Mitchells bok *"The right to the city"*. Den tar upp problematiken om vem som har rätt till stadens offentliga rum och kampen om att alla ska kunna använda staden på lika villkor. Även David Harveys teorier om det offentliga rummet och Mats Liebergs tankar om ungdomar i det offentliga rummet har använts flitigt.

År 2015 är det de "ungas år" inom jubileumssatsningarna, vilket har resulterat i att det har bildats en ung referensgrupp som ska kunna vara med och påverka de satsningar som skall göras. Här definieras unga människor i åldrarna 15-30 år. Mötesplatser för unga, såsom fritidsgårdar har sedan 1990-talet minskat i antal, se sidan 8. Därför är det av intresse att studera hur väl unga människors perspektiv inkluderas i planeringen för Jubileumsparken och hur den kan fungera som en mötesplats för dem. För att Jubileumsparken ska bli ett socialt hållbart rum är det viktigt att de unga kan känna sig välkomna samt finna en tillhörighet till parken och använda detta offentliga rum som en mötesplats. För att få en inblick i hur planeringen för parken ser ut har intervjuer förts med olika aktörer som är inkluderade i utvecklingen av parken.

2. Teori

I detta avsnitt kommer olika begrepp och teorier att tas upp som genomsyrar hela arbetet. Det mest centrala är hur unga personer ska kunna använda de offentliga rummen som mötesplatser då bland annat fritidsgårdar som förr var en naturlig mötesplats för dem, har minskat i antal. Ett problem som lyfts fram i tidigare forskning är att offentliga rum kan uppfattas som mindre öppna, då unga genom sina aktiviteter kan "ta över" ett rum då de använder det som en mötesplats. För att uppnå social hållbarhet krävs det att alla i samhället ska kunna ta del av de offentliga rummen i staden på samma villkor. Eftersom det svenska samhället är nyliberalt har det format de offentliga rummen i staden. Flera av dessa rum har blivit privatiserade vilket kan föra med sig socioekonomiska skillnader, då endast de med god ekonomi kan använda dessa offentliga rum. Tidigare forskning visar på att unga människor har ett behov av att träffas och umgås. Forskningsproblemet i denna studie är att undersöka om unga personer kan ta del av stadens alla offentliga rum, trots att samhället är kommersialiserat.

2.1 Offentliga rum

Offentliga rum är allt från torg, gator, köpcenter och parker i staden och de ses ofta som en mötesplats för stadens invånare. När det förr i tiden planerades för offentliga rum fanns det tydliga restriktioner på hur de skulle se ut. Från 1960-talet styrdes planeringen av den Statliga byggnadsstadgan (Andersson et al., 2011). Den ersattes 1987 av Plan- och bygglagen som än idag styr hur samhället ska utformas. Det finns dock inga detaljerade krav idag på hur de offentliga rummen ska utformas, vilket resulterat i att dessa platser har lätt för att bli ett "ingenmansland", där säregna intressen brer ut sig. Avsaknaden av regler gör att gestaltningen av det offentliga rummet saknar en helhet av hur det ska se ut (Andersson et al., 2011).

De offentliga rummen kännetecknas av att i princip vilken människa som helst i staden ska kunna nyttja rummet och att platsen ska vara tillgänglig för alla vid alla tidpunkter (Lieberg, 1994). Däremot finns det olika *a priori*, grundantaganden, om vad ett offentligt rum är. Vissa forskare anser att offentligheten är en materiell plats som torg och gator, medan andra teoretiker anser att offentligheten styrs genom nyttjandet och användandet av ett rum. Det är endast när människor möts och friktioner uppstår, som offentligheten skapas. Att genom rörelser ta över och forma ett rum, skapas ett utrymme för representation vilket resulterar i att det materiella rummet kan uppfattas som offentligt (Mitchell, 2003, s. 148-150).

I offentliga rum kan konflikter uppstå mellan olika människor då det finns en politisk representation av rummet. Det skapar frågor om vem som äger, använder och kontrollerar de offentliga rummen. Inom samhällsplanering strävas det mot att alla människor i staden skall ta del av de offentliga rummen och skapa en sammanhållning. En faktor som kan leda till att en konflikt uppstår är när olika sociala identiteter blandas. Människor har olika livsstilar vilket har en påverkan i hur rummets identitet utformas (Bélanger, 2007).

Allmänna platser kan betraktas på samma sätt som en offentlig plats. Beroende på hur platsen används och betraktas, styr graden av offentlighet för en plats. Vissa platser kan uppfattas som mindre öppna, vilket kan uppstå när ungdomar "tar över" ett torg eller en park med sina aktiviteter. Det kan medföra att andra besökare känner sig besvärade och inte vill använda platsen. Det gör i sin tur att graden av offentlighet påverkar hur allmän och offentlig platsen kan uppfattas. Detta är ett problem som utspelar sig i flera svenska städer, då det finns en problematik där det uppfattas att ungdomar tar över de offentliga platserna (Lieberg, 1994).

Ett markområde kan även betraktas som allmän mark om kommunen har fastställt det så i detaljplanen. Alla platser som är offentliga klassas inte alltid som allmän mark, utan det är detaljplanen som styr vad för typ av markområde det är (Boverket, 2014).

2.1.1 Det nyliberala rummet

Det råder idag debatter inom forskningsvärlden, om hur det offentliga rummet styrs och utformas av den nyliberalism som genomsyrar samhället idag, synnerhet i Nordamerika och i Europa. I en värld av globalisering och i den nyliberala politiska hegemonin som råder, har städerna blivit allt mer marknadsstyrda, genom att kapitalet och entreprenörskap i stor grad styr hur det offentliga rummet skall se ut. En del forskare menar att detta har lett till att det uppstått socioekonomiska ojämlikheter mellan olika samhällsgrupper och i många europeiska städer råder det idag ett stort socialt utanförskap (MacLeod, 2002).

Liberal betyder frihet eller frisinnad och utvecklades under 1700-talet. I början stod liberalismen för en ny ekonomisk syn och begreppet "laissez-faire" (låt-gå) blev en beteckning på en mer frihetlig ekonomisk politik. Frihandel, arbetsfördelning mellan olika yrkesgrupper och fri konkurrens är några av liberalismens viktigaste element. Liberalismens ekonomiska system bygger på den privata kapital- och äganderätten till att fritt besluta om sitt egna kapital. På 1970-och 80-talen fick liberalismen ett uppsving i form av "nyliberalismen" (Nycander, 2009).

“Rätten till staden” är mycket mer än den enskildes fria tillgång till stadens resurser. Det är en rätt att omforma oss själva genom att omforma staden” skriver geografen Don Mitchell i boken *“The right to the city”* (2003). Det goda stadslivet och själva staden har blivit en produkt i en värld där konsumtion, turism och kultur blivit viktiga beståndsdelar i den urbana politiska ekonomin, menar Harvey (2011). Dagens städer har ett enormt utbud för konsumtion, såsom biografier, gallerior, stormarknader, snabbmatsställen, restauranger och caféer. Det finns en stor valfrihet, men enligt Harvey (2011) är det endast för dem som har pengar. Vidare menar han att detta är en värld av nyliberalism och att det är under dessa förhållanden som idealen om urban identitet, medborgarskap och tillhörighet blir mycket svårare att upprätthålla.

I dagens nyliberala samhälle kan stadens offentliga rum vara synonymt med privatisering och social utslagning. För att kunna integrera olika gemenskaper och främja social tolerans i staden, krävs det att de offentliga rummen i städerna förblir offentliga, det vill säga inkluderande med ett kulturellt mångskifte. Det är där stadsbor av alla etniciteter och samhällsklasser kommer samman för att mötas och delar det offentliga stadsrummet (Low, Taplin, & Scheld, 2006).

2.1.2 Kampen om det offentliga rummet

Mitchell (2003) talar om hur de offentliga rummen i det nordamerikanska samhället gradvis har privatiserats genom kapital och investeringar. Från början bestod offentliga rum av olika känslor och idéer om allmän ordning och säkerhet. Förr ansågs det att dessa rum var stabila, väldefinierade och tillgängliga för alla. Mitchell (2003) menar dock att de offentliga rummen från det förflutna var allt annat än inkluderande, förutom när invånarna samordnade sociala protester, konflikter eller öppnade rummen för nya samhällsgrupper, där invånarna kunde uttrycka sina åsikter.

Det finns flera orsaker till att offentliga rum skapas eller växer. Det kan handla om att bevara miljö känsliga områden, göra plats för rekreation samt att upprätthålla fastighetsvärden genom att röja grönområden till parker. En annan stor bidragande faktor till att offentliga rum skapas är genom demokratisk aktivism. Människor kan genom samlad kamp och motstånd göra sina röster hörda, för att på så sätt öppna upp platser där nya människor kan del av rummen och göra dem offentliga. Genom att allmänheten tar över rummen utökas offentligheten i staden, vilket är en konstant kamp som har pågått i både det förflutna och nutid. Dock har offentliga rum restriktioner och är ibland starkt reglerade. Tydliga skyltar sätts upp i det offentliga rummet vilka markerar ut vad som är lämpliga användningsområden för exempelvis

promenader, cykling och mötesplatser (Mitchell, 2003, s. 142-143). Dock tas den ordning som råder i rummet inte alltid för givna av ungdomar, utan de kan överskrida ordningen och ge rummet sin egen prägel (Lieberg, 1994).

Det finns ett argument som visar på slutet av det offentliga rummets betydelse i staden. Vissa forskare och däribland Mitchell (2003) tror att det växande "IT-rummet" skapar virtuella mötesplatser. Där kan människor träffas genom TV, radio och Internet, vilket kan komma att bli det nya offentliga rummet i framtiden.

2.2 Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett begrepp som etablerades 1981 och det fick sin internationella spridning 1987, då Brundtlandkommissionens rapport "*Vår gemensamma framtid*" kom ut. Hållbarhetsbegreppet har tre aspekter; ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Citerat från rapporten är att; "*En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov*" (Svenska FN-förbundet, 2012). Med det menas att de tre aspekterna av hållbarhetsbegreppet ska samverka och stödja varandra, om en av dem faller bort skulle det inte bli någon hållbar utveckling. År 1992 hölls ett FN möte i Rio de Janeiro, Brasilien, där en kommission för hållbar utveckling skapades, vilken går under namnet Agenda 21. Den handlar om hur långsiktiga mål skall nås för att skapa en hållbar verklighet där fattigdom utrotas samt att de miljöproblem som finns åtgärdas. Tack vare den internationella spridningen av Agenda 21, har hållbar utveckling blivit ett populärt begrepp inom utveckling och samhällsplanering runt om i världen, inte minst i Sverige (Svenska FN-förbundet, 2012).

2.2.1 Social hållbarhet

I arbetet är det den *sociala hållbarheten* som är i fokus, som här definieras av att det skall byggas ett långsiktigt och stabilt samhälle där de grundläggande mänskliga behoven uppfylls. Några av de ledande indikatorerna som kan förklara social hållbarhet är; demokrati, delaktighet, sociala relationer, folkhälsa, jämlikhet, jämställdhet, sysselsättning, ekonomisk fördelning och demografi. Dock kan begreppet i sig uppfattas som komplext och att det inte finns någon enhetlig förklaring av social hållbarhet (Hansen, 2014). Länsstyrelsens definition av begreppet är: "*Social hållbarhet handlar om att bygga ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och inga grupper missgynnas strukturellt*" (Länsstyrelsen, 2011, s. 1).

Begreppet *social hållbarhet* kan ha olika innebörd för människor, men i stort handlar det om att människor i samhället ska leva på samma villkor i ett långsiktigt planerat samhälle. I detta arbete är social hållbarhet ett centralt begrepp och det är viktigt att veta hur det tolkas här. Med inspiration av Boverket (2010) och Olsson (2012) har social hållbarhet här fått betydelsen att hänsyn ska tas till alla olika gruppers behov i samhället. Jämställdhet skall uppnås mellan kvinnor och män samt jämlikhet mellan de olika grupperna i samhället, allt från ålder, inkomst och etnicitet. Det ska även förbättra förutsättningarna för möten mellan människor i staden samt långsiktigt bygga upp ett stabilt samhälle där platserna runt om i staden ska vara tillfredsställande för dess invånare.

2.2.2 Social hållbar stadsutveckling

I arbetet kopplas social hållbarhet till hur det används i stadsutveckling. Vad är det som menas med social stadsutveckling? I stora drag handlar det om att vilja förhindra att socioekonomiskt svaga områden segregeras, då det skulle utgöra ett hinder för en socialt hållbar stadsutveckling. Arbetet handlar om offentliga rum och hur dessa kan fungera som mötesplatser och kunna länka samman olika grupper av stadens invånare, vilka bor i olika delar av staden. Alla ska kunna ta del av en plats och känna sig välkomna, samt känna att de har en tillhörighet till det offentliga rummet (Boverket, 2014). Det vill säga att skapa fysiska och sociala förutsättningar för människor att mötas och känna delaktighet, oavsett var personen bor i staden (Formas, 2011, s. 23). Vad för typ av identitet som platsen får, skapar förutsättningar för vilken identifiering området får, positiv som negativ. När stadens nya områden planeras är det av stor vikt att dess invånare får inflytande på hur platserna skall utformas, för att staden ska utvecklas och bli socialt hållbar (Boverket, 2010).

2.3 Mötesplatser för unga

Att skapa mötesplatser för unga har alltid varit en lågprioriterad fråga i Sverige, men det har enligt Ungdomsstyrelsen ändå belysts som ett hett ämne inom olika debatter. Mötesplatser som fritidsgårdar betyder mycket för ungdomars kultur och fritidsaktiviteter och de kan även stödja unga som lever i ett socialt utanförskap (Ungdomsstyrelsen, 2008).

Kraven på sänkta kostnader och rationaliseringar av kommunala verksamheter var som störst under 1990-talet. Kommunerna fick försöka hitta nya lösningar för att kunna fortsätta bedriva sin fritidsverksamhet. Det resulterade dock i att många fritidsgårdar fick läggas ner. Svenska kommunförbundet har kartlagt att under 1990-talet har antalet fritids- och ungdomsgårdar

minskat. En undersökning gjord av Kommunalarbetarförbundet visar dessutom att antalet fritidsledare minskade med cirka 2000 personer under åren 1990-1995 (Ungdomsstyrelsen, 2008:2).

Ungdomar har ett stort behov av att ha mötesplatser där de kan vara tillsammans, träffas och umgås. Då fritidsgårdar har minskat i antal under de senaste 25 åren har en naturlig mötesplats för de unga försvunnit. Ungdomars uppfattning om det offentliga rummet har därför kommit att bli en central fråga för kommuner och organisationer som arbetar med ungdomsverksamhet, då allt fler unga dras till dessa platser för att mötas och umgås med varandra (Ungdomsstyrelsen, 2008).

2.4 Unga och de offentliga rummen

Stadens offentliga rum används enligt Lieberg (1994) som ”frirum” eller ”reträttplatser” av ungdomar, dit de antingen kan dra sig tillbaka för att slippa vuxenvärldens insyn och kontroll eller använda dem som mötesplatser. Där kan de utforska och uttrycka sina känslor och behov. Andersson (2002) är inne på samma spår, att ungdomar söker sig till offentliga platser för att finna frihet och komma bort från föräldrar, skolan samt att kunna få utrymme för ett mer självständigt liv.

Från slutet av 1800-talet till mitten av 1900-talet var sociologisk forskning kring ungdomars relation till offentliga rum länge präglad av en uppfattning att ungdomar var en avvikande och problematisk samhällskategori. De offentliga rummen ansågs vara skadliga för ungdomarna och samhället hade åtgärder för att försöka få bort de unga från dessa miljöer och istället få in dem i organiserade verksamheter (Lieberg, 1994). Under 1970-talet efterlystes bättre fritidsverksamheter och särskilda lokaler där ungdomarna kunde samlas och mötas. Ungdomsfrågan började bli livligt debatterad, främst inom medelklassen, i både tidskrifter och böcker. Att ungdomarna vistades på gatan eller i det offentliga rummet ansågs helt enkelt som olämpliga miljöer att vistas i, vilket var ett synsätt som präglades under 1990-talet (Lieberg, 1994). En fråga som kan ställas är om det synsättet lever kvar än idag?

Ungdomsstyrelsen (2008:2) hävdar att det finns ett motsatt synsätt idag. Behovet för ungdomar att besöka offentliga rum och använda dem som mötesplatser är viktigt för dem, där kan de ta plats och utforma sina identiteter. De offentliga rummen fungerar som ett socialt sammanhang där olika sociala liv får sitt utspel. För unga tolkas de offentliga rummen som frizoner, då de kan röra sig dit för att ha någonstans att vara och umgås. Ungdomar förhåller

sig inte alltid till de informella regler eller normer som finns på en plats, utan de skapar nytt innehåll för platsen. Det gör att det kan uppkomma konflikter med omgivningen om att ungdomarna inte tar hänsyn till att de befinner sig i ett offentligt rum, vilket har fört med sig att det blivit en kamp om det offentliga rummet (Lieberg, 1994).

Kampen kan också bestå av att marknaden vill etablera sig i det offentliga rummet och att det blir kommersialiserat (Williams et al., 2009). Risken med det kan vara att det offentliga rummet utesluter vissa grupper i samhället som är mindre ekonomiskt resursstarka, där unga människor kan vara en av dessa grupper. En sådan etablering kan medföra att det uppstår en segregering, då alla inte känner samma tillhörighet till det offentliga rummet.

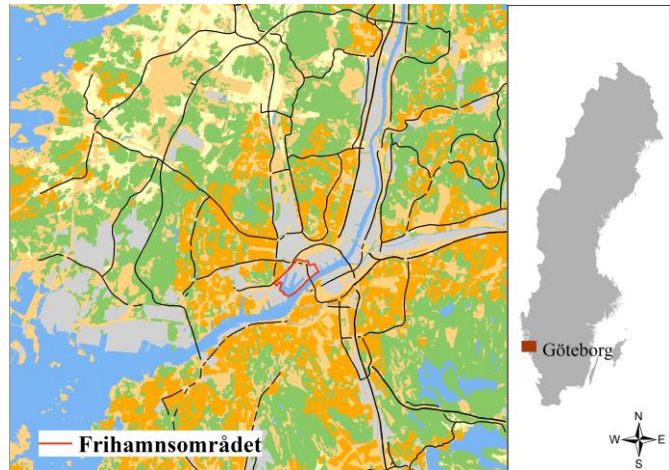
Det offentliga rummets identitet styrs av vilka det är som använder det. Författarna är medvetna om att det är ett nyliberalt samhälle som råder idag, där kommersialiseringen tar en stor plats i det offentliga, där den sociala hållbarheten kan utmanas då vissa samhällsgrupper inte kan ta del av ett rum, exempelvis unga. I kapitel 3 redogörs det för vilket som är studieområdet. Det återstår att se vad Jubileumsparken får för identitet och om parken kan komma att bli ett socialt hållbart rum för unga människor.

3. Studieområde

3.1 Historik om Göteborgs hamn

Göteborg grundades 1621 med anledning att Sverige skulle få en hamn och handelsstad i väst, vilket kan ses i *figur 1*, för att gynna handel och kontakter med andra länder. På 1700-talet blev Göteborg Sveriges viktigaste fiskestad. 1832 stod bygget av Göta Kanal färdigt vilket underlättade transporten till och från Göteborg (Öhman, 2004).

I slutet av 1950-talet var Göteborg landets största import och exporthamn. Götaverken, Lindholmen och Eriksberg var tre skeppsvarv som var i bruk. Vid mitten av 1970-talet kom den stora varvskrisen och skeppsvarven fick läggas ner, vilket innebar slutet för Göteborg som ledande varvstad. Trots detta har Göteborg behållit sin position som landets största hamnstad och genom sitt strategiska geografiska läge har det inneburit att Göteborg blivit Nordens största huvudhamn (Öhman, 2004).

Figur 1 visar Göteborgs geografiska placering i Sverige samt Frihamnens lokalisering i Göteborg. (Skapad av Ljungblad & Svensson)

Figure 1 shows the geographical location of Gothenburg in Sweden and the location of Frihamnen in Gothenburg. (Produced by Ljungblad & Svensson)

3.2 Frihamnen - historisk bakgrund och framtida planer

Frihamnen invigdes den 31 augusti 1922, se *figur 1* och 2. Hamnen var då Sveriges viktigaste hamn och huvudhamn för landets oceantrafik. Hamnen byggdes med två pirar och en mellanliggande hamnbassäng. Under åren har Frihamnen byggts ut och förändrats, den södra kajen har förlängts och den norra kajen byggdes ut under 1960-talet (Öhman, 2004).

Idag är Frihamnen till stora delar helt outnyttjat och kommer att genomgå en stor förändring fram till jubileumsåret 2021. Utvecklingen av Frihamnen görs av Älvstranden Utveckling AB, vilket är ett kommunalägt bolag. En arbetsgrupp för området leds i fasen för detaljplanen av Stadsbyggnadskontoret, vilken har ett tätt samarbete med Älvstranden Utveckling AB, Lundby Stadsdelsförvaltning och Fastighetskontoret (Älvstranden Utveckling AB, u.å). Målet med utvecklingen av Frihamnen är att den ska knyta samman Göteborg över Göta Älv. Områdets totala yta kommer att fyllas med en cirka 1,5 miljoner kvadratmeter tät, grön och

vattennära blandstad. I *figur 2* nedan går det att utläsa vilka områden som kommer att utvecklas. Inom den första etappen kommer det att byggas 1000 bostäder, 1000 arbetsplatser och Jubileumsparken, som tillsammans kommer att bidra med ett stort utbud av service, handel och aktiviteter. Visionen för utvecklingen av Frihamnen ska ha tydliga satsningar på social hållbarhet där det skall finnas bostäder för alla inkomstnivåer (Älvstranden Utveckling AB, u.å).

Figur 2 visar en översikt över Frihamnsområdet och delar av Ringön samt vilka områden det är som kommer att bebyggas. Det går även att se Jubileumsparkens lokalisering i området idag 0.5. När version 1.0 är färdigställd kommer den antingen ligga ute på Kvillepiren eller finnas kvar i det område där den finns idag. (Kartan är framställd av Ljungblad & Svensson, 2015).

Figure 2 shows an overview of the area of Frihamnen and parts of Ringön and which areas it will be built on. You can also see the location of the Jubileumspark 0.5 in the area today. When version 1.0 is finished, it will either be located out on the Kvillepier or still remain in the area where it is today. (The map is produced by Ljungblad & Svensson, 2015).

3.3 Jubileumsparken

Planerna för Jubileumsparken startade med “*Vision Älvstaden*” som är ett projekt för hur stadens norra och södra delar av Göta Älv skall utvecklas, vilken fått namnet Centrala Älvstaden. Visionen står för viljan att få Älvstaden att vara öppen för världen, möta vattnet samt stärka stadens stadskärna (Stadsbyggnadskontoret, 2014). Inom Frihamnsområdet

kommer det fram till stadens 400-års jubileum att anläggas en ny stadspark, *Jubileumsparken*. Parken kommer att byggas i etapper parallellt med att hela Frihamnsområdet rustas upp. Första etappen utgör Jubileumsparken 1.0 vilken kommer att vara klar till jubileumsåret 2021. De första planerna var att lokalisera parken ute på Kvillepiren, se *figur 2* ovan. Hamnbassängen som ligger vid piren ska fyllas igen och parken kommer att utgöra delar av den platsen (Stadsbyggnadskontoret, 2014). Enligt H. Areslätt (personlig kommunikation, 24 april 2015) är det dock inte helt fastställt om hamnbassängen kommer att fyllas. Om det inte kommer att göras, kommer parkens första etapp istället att lokaliseras i det område där Jubileumsparken 0.5 ligger, vilket är vad planerna lutar åt idag. Version 0.5 av parken är redan på plats och är temporär, den invigdes i maj 2014. Området på Frihamnen klassas fortfarande som ett industriområde då det inte har ändrats i detaljplanen. Enligt C. Windh (personlig kommunikation, 30 mars 2015), är det inte förens en detaljplan uppdateras som området kommer att klassas som allmän mark. Jubileumsparken är ändå tillgänglig och möjlig att besöka då området är en offentlig plats.

Det som finns i parken idag är till viss del tillfälliga aktiviteter och kommer inte att finnas kvar i sin nuvarande form när den första etappen av Jubileumsparken kommer att stå klar. I den temporära parken finns det för närvarande en sandstrand, en bastu som går under namnet "Svettekôrkan", en rollerderbybana, ett lekmonument utformad som en kyrka samt lådor där det går att driva stadsodling, för den som är intresserad. Sommaren 2015 är det tänkt att en tillfälligt flytande utomhusbassäng skall finnas på plats. Det är detta som utgör version Jubileumspark 0.5. Parken kommer att fortsätta att utvecklas fram till jubileumsåret 2021, då den första delen av den "riktiga" parken kommer att stå klar. Åren 2016 och 2017 kommer detaljplanen för nästa etapp Jubileumsparken 1.0 att planeras och börja byggas (Stadsbyggnadskontoret, 2014). Dock finns ingen information att tillgå i nuläget om hur etapp 1.0 kommer att utformas.

Avsikten med Jubileumsparken är att den ska vara en stadspark som skall locka olika typer av människor vilka har varierande behov av intressen och aktiviteter (Stadsbyggnadskontoret, 2014). Det är tänkt att parken ska vara till för hela stadens invånare och utgöra en ny mötesplats i staden (Göteborgs stad, u.å). Den ska även fungera som en stadsdelspark och bostadsnära park för invånarna som kommer att flytta in i de nybyggda bostäderna i Frihamnen. Där kan invånarna använda parken för vila och avkoppling. En av de största fördelarna med Jubileumsparken är att vattnet är dess närmsta granne samt att parken kommer

att ligga intill bostadshus. Husen kommer att skapa en bullerskyddande mur mot de stora trafiklederna, vilket gör den till en lugn och harmonisk park (Stadsbyggnadskontoret, 2014).

3.4 Mål för parker och grönområden i Göteborg

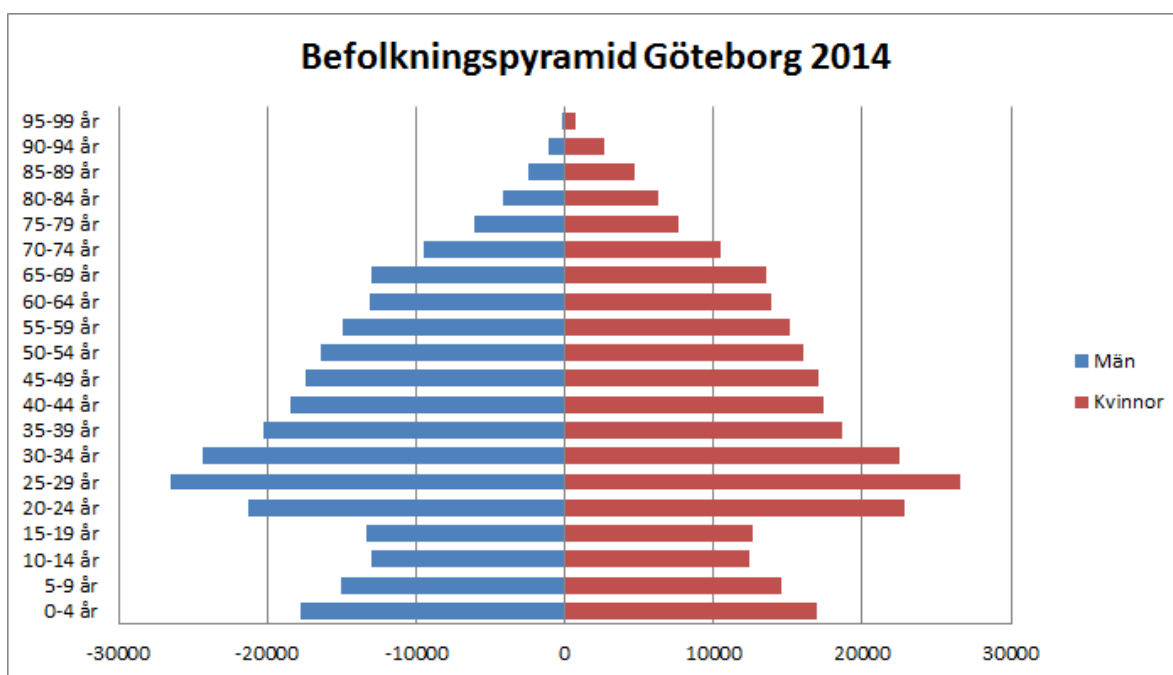
Park och naturförvaltningen i Göteborg har som mål att Göteborg skall vara en tät och grön stad, där de offentliga platserna ska bidra till ett rikt och hälsosamt stadsliv. Ett av de *sociala målen* som Park och naturförvaltningen satt upp, är att staden “ska vara en trygg stad där alla kan känna tillhörighet på offentliga platser och ha möjlighet att mötas” (Park och naturnämnden, 2014, s. 28). Områdena skall vara användbara, tillgängliga, attraktiva och erbjuda möjligheter till olika typer av aktiviteter. Genom att göra parker och naturområden tillgängliga för stadens alla invånare kan det bidra till att öka känslan av samhörighet samt ge ökad tillit mellan människor. Det är även viktigt att ha en bra spridning av naturområden och parker över hela staden. Närhet till naturområden och parker är särskilt viktigt för de marginaliserade i samhället, såsom barn, äldre och andra samhällsgrupper som har begränsad möjlighet att ta sig längre sträckor. Enligt Göteborgs Stad bidrar attraktiva, varierande och gröna offentliga rum till möten mellan människor, då en befolkad stadsmiljö upplevs som trygg. I stadens parker och naturområden ska det finnas plats för möten mellan människor, de skall vara gratis att använda och alla ska känna sig välkomna. Däremot har olika grupper i samhället såsom barn, ungdomar, män, kvinnor och äldre olika syn på vad som är attraktiva områden. Dessa platser bör därför skapas och planeras med olika aktiviteter och innehåll (Park och naturnämnden, 2014, s. 28).

Park och naturförvaltningen delar upp grönområden i staden i olika kategorier; *bostadsnära parker och naturområden*, som är ett litet grönområde inom 300 meter från bostäder. De ska främst användas av boende och verksamma i området. Storleken på dessa parker måste vara minst 0,2 hektar och kvalitéer som ska finnas är att det ska vara en grön oas där det går att finna vila, men även ett varierande växt- och djurliv. *Stadsdelsparker* ska finnas inom en kilometers avstånd från bostaden och max 15 minuter att ta sig till, de ska vara minst två hektar stora. En sådan park ska främst användas av de som bor i stadsdelen, där den ska fungera som en grön oas, en mötesplats och en park för promenader och picknick. En *stadspark* ska fungera som en mångfunktionell park med aktiviteter och locka besökare från hela staden. Parken ska ha en tydligt präglad karaktär och vara tillräckligt stor för att kunna användas till olika aktiviteter. Just storleken är det som är betydelsefullt för en stadspark, för att locka många människor att kunna göra det de vill i parken, både finna lugn och ro men

även utföra aktiviteter. Det finns även större *natur- och rekreationsparker* som ska vara ett stort naturområde med flertal biologiska värden. Alla dessa parker ska finnas runt om i staden i varierande skala. Tillgängligheten till dessa platser måste vara god för att människor lätt ska kunna ta sig dit och använda parkerna (Park och naturnämnden, 2014, s. 43).

3.5 Göteborgs demografi

I Göteborg bodde det i slutet av år 2014, 541 145 personer, vilket är en ökning med 7874 personer från året innan. Göteborgs stad har haft en stadig ökning av sitt befolkningsantal ända sedan 1990-talet. Anledningen är att födelsenettet (födda - döda) är högre än vanligt. Antalet födda ligger på det normala snittet för Göteborg, men antalet avlidna under 2014 var något lägre än vad det brukar vara. Den största delen av ökningen kan dock förklaras av invandringen till staden (Göteborgs Stad, 2014). Genom att studera befolkningspyramiden i *figur 3* nedan, kan det utläsas att den största befolkningsgruppen för 2014 var 25-29 åringar, de andra stora ålderskategorierna är 20-24 år samt 30-34 år. De stora ålderskategorierna 20-24 år samt 25-29 år, är inräknade i studiens åldersavgränsning. 15-19 år hör också till studiens åldersspann, men den ålderskategorin utgörs av betydligt färre personer.

Figur 3 visar hur befolkningsstrukturen såg ut i Göteborgs stad 2014. Det går att utläsa skillnaderna mellan män och kvinnor i olika ålderskategorier. (Data hämtad från Göteborgs stad, 2014. Figuren är framställd av Ljungblad & Svensson, 2015).

Figure 3 shows how the population structure was distributed in the city of Gothenburg in 2014. It is possible to see the differences between men and women in different age categories. (Data collected from the City of Gothenburg, 2014. The figure is produced by Ljungblad & Svensson, 2015).

4. Metod

Forskningsproblemet i arbetet har som ambition att vara en beskrivande och förklarande studie. Syftet är att kunna svara på *hur* det arbetas med social hållbarhet för unga i det offentliga rummet samt *hur* unga definierar ett offentligt rum. Den ska även kunna förklara *varför* det är viktigt att ungas åsikter och perspektiv inkluderas i samhällsplaneringen (Esaïasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012, s. 36).

För att kunna besvara frågeställningarna och uppnå det syfte som ställts, grundar sig studien på en empirisk fallstudie. Trots att endast *en* fallstudie genomförs kommer den ändå att kunna bli ett underlag inom vetenskaplig forskning (Flyvbjerg, 2006, s. 224-228). Anledningen är att få fram verklighetstroget material som är kopplat till studieområdet, genom att hämta in egen data via intervjuer. Datainsamlingen sker på detta sätt för att studien ska nå en hög validitet, där endast relevant data i förhållande till problemställningen hämtas in. Ett validitetsproblem kan dock uppstå när forskaren ska länka samman det insamlade empiriska materialet med den teoretiska ansats som ställts. Det finns två plan som forskaren kan befinna sig på; det är *teoriplanet*, där det arbetas med att formulera problemställning och tolka resultat av empirisk undersökning, samt ett *empiriplan* där det ska samlas in och behandlas data (Halvorsen, 2011, s. 41). Om sambandet mellan dem inte överensstämmer kan ett validitetsproblem uppstå och enligt Halvorsen (2011) är det en utmaning att samla in relevant data som helt passar med problemställningen. Studien är ett induktivt arbete då den kommer att utgå från det insamlade materialet från intervjuerna för att analysera och dra slutsatser, för att sedan studera om det råder någon interaktion mellan det som framkommit och det som står skrivet i teorierna (DeLyster, Herbert, Aitken, Crang & McDowell, 2010, s. 73).

Studien genomfördes via kvalitativa metoder, då främst intervjuer kom att användas. Det har även genomförts observationer av Jubileumsparken, då den besöktes i ett forskningssyfte. Vid kvalitativa intervjuer kan forskaren få kunskap om vad en individ har för uppfattning om ett visst ämne (Baxter & Eyles, 1997). Anledningen till att det kom att ske kvalitativt är på grund av att det ska kunna nås en djupare analys, då det framkommer mer djupgående och "oväntade" svar som kan besvara frågeställningarna.

4.1 Litteraturstudier

Arbetsprocessen började med litteraturstudier, för att få mer djupgående kunskap inom studiens ämne. Främst har vetenskapliga artiklar, forskningsstudier och andra uppsatser som

ligger inom ämnet studerats. Sökord som social hållbarhet, offentliga rum, stadsutveckling, samhällsplanering och ungdomar har varit några av nyckelbegreppen. Göteborgs Universitets internetbibliotek har till största del använts för att finna litteratur, men även Google Scholar, Geobase samt Georef. Mycket av informationen som är nödvändig i arbetet handlar om Jubileumsparken och hur Göteborgs Stad arbetar med social hållbarhet, visioner för stadens grönområden samt om Göteborgs 400- års jubileum. Flera olika offentliga dokumenthandlingar, program från stadsdelsnämnder och rapporter har lästs, dessa har funnits att tillgå på de olika aktörernas hemsidor. All litteratur som använts har granskats noggrant genom att kritiskt se vilken det är som gett ut den.

4.2 Observation

För att få en uppfattning om hur Jubileumsparken ser ut i dagsläget, utfördes ett flertal observationer av parken. Alla observationer gjordes öppna för att få möjlighet att samla in alla sorters intryck och uppfattningar. Det går dock inte att bortse ifrån, att efter ha läst och studerat dokument som åsyftar parken, hade det skapats en egen sinnesbild av hur parken ser ut. När parken observerades i verkligheten, kan den skapade sinnesbilden ha påverkat hur upplevelsen och förväntningarna på parken blev när observationen gjordes. Parken uppfattades inte som förväntat. Idag finns endast en liten gräsyta och den största ytan består av asfalt, där olika objekt som sandstrand, trä däck, odlingslådor och en bana för rollerderby är utplacerade. Längden på observationerna varade mellan 10-20 minuter. Anledningen till att några av dem endast varade i 10 minuter berodde på att parken var folktom vid tillfällena, vilket medförde att det inte fanns så mycket att observera. Alla observationer skedde under dagtid. För att få en uppfattning om lokaliseringen av parken i Frihamnsområdet, gjordes det en rundvandring för att få en uppfattning om dess storlek. Det var en aktiv observation, då observatörerna befann på platsen och själva gick omkring på området. (Esaiasson et al., 2012, s. 306).

4.3 Urval

Det är många aktörer som arbetar med Jubileumsparken och utvecklingen för Frihamnsområdet. Där av finns det ett flertal potentiella aktörer att intervjua. Det gäller dock att vara kritisk och välja de aktörer som är insatta både i Jubileumsparken samt i social hållbarhet. Vid informantintervjuer är *centralitet* en vanlig urvalsprincip, då syftet med

intervjuerna var att identifiera personer som är centralt placerade källor (Esaiasson et al., 2012, s. 258).

Efter att ha läst och tagit del av planerna för Jubileumsparken genom diverse projektbeskrivningar skapades en uppfattning om vilka de största och viktigaste aktörerna för arbetet och utvecklingen för parken var. Det är Göteborgs Stadsbyggnadskontor, Park- och naturförvaltningen, Älvstranden Utveckling AB och Göteborg & Co. Totalt intervjuades fem aktörer från dessa olika verksamheter. Det var projektchefen för Frihamnen, en utvecklingsledare, en landskapsarkitekt och två processledare för platsbyggnad inom Jubileumsparken.

Telefonnummer och mejladresser fanns att hitta via deras hemsidor eller Göteborgs Stads kontaktcenter och processen började med att kontakta eventuella intervjupersoner. Genom att först kontakta en person på Göteborg & Co, hänvisade den personen vidare till andra experter inom området. Då även dessa personer gav förslag på intressanta intervjupersoner, kontaktades dessa i sin tur. Det resulterade således till att personerna till intervjuerna valdes via ett snöbollsurval (Esaiasson et al., 2012, s. 189, 258).

När respondenter för de unga personerna mellan 15-30 år skulle väljas ut, var det ett medvetet val att kontakta den referensgrupp som Göteborg & Co och Kulturförvaltningen skapat. Referensgruppen sattes ihop genom att flera personer valdes ut av aktörer ovanför. De har försökt att få en så bred spridning som möjligt mellan kön, ålder, vilken stadsdel de kommer ifrån och vilket ursprung de har, för att få så skilda förslag och åsikter som möjligt. Då Jubileumsparken inte är helt färdigställd, ansågs det bättre att intervjua personer som har kännedom om vad Jubileumsparken är. Efter att fått kontakt med den personen som är ansvarig för referensgruppen, kunde den personen höra av sig till de unga och höra sig för hur många som skulle vara intresserade av att ställa upp på intervju. De som kunde tänka sig att ställa upp, kontaktades för att boka in plats och tid för intervju. Det var tre tjejer i åldrarna 20-27 år som intervjuades.

För att samla in material om hur unga mellan 15-30 år uppfattar offentliga rum besöktes ungdomsstället *Frilagret*. Det är en verksamhet i Göteborg som vänder sig till unga i staden och fungerar som ett café och mötesplats. Urvalet skedde strategiskt på plats, vilket är att föredra om urvalet som skall göras är litet (Halvorsen, 2011). Det gjordes ett medvetet urval att identifiera personer som såg ut att vara under 30 år, vilket bedömdes utifrån författarnas egen uppfattning. En önskan fanns att intervjua både killar och tjejer, främst killar, då tidigare intervjuer endast genomförts med tjejer. Dock kunde endast en kille identifieras inom rätt

ålderskategori. Därefter tillfrågades ett antal personer om vilken ålder de hade och om de skulle vara intresserade av att svara på några frågor. Det var tre personer som ställde upp vilka var i åldrarna 17-29 år, två tjejer och en kille. Intervjuerna skedde som samtals-intervjuer för att få reda på deras egna uppfattningar om de offentliga rummen i staden.

4.4 Intervjuer

Tidigt under arbetets gång kontaktades personer som var relevanta för en intervju. Desto tidigare kontakt upptas, desto större chans är det att intervjun sker vid ett tillfälle som passar båda parterna. Enligt McDowell (2010) är insamling av data genom intervjuer det mest vanligaste och självklara metodvalet inom kvalitativa studier, då det finns mycket information att hämta (DeLyser et al., 2010, s. 157). Processen för att få tag på de olika intervjupersonerna har till största del skett via telefon. När datum för intervjun bokades skickades alltid ett bekräftelsemail, för att ge dem en uppfattning om vad intervjun kommer att handla om. Studiens intervjufrågor testades på två andra personer som var insatta i ämnet och som ingick i den valda ålderskategorin. Detta gjordes för att säkerställa att frågorna inte skulle kunna missuppfattas under intervjutillfällena. Efter vissa ändringar av dem resulterade det i de slutgiltiga intervjufrågorna, se frågeformulären under kapitel 9. *Bilagor*.

De intervjuer som genomfördes med de aktörer som arbetar med Jubileumsparken utfördes som informantundersökningar. De kategoriseras här som "experter" för att kunna få ut information om utvecklingen kring parken och hur de arbetar med social hållbarhet (Esaiasson et al., 2012, s. 262). I kvalitativa studier är begreppet *trovärdighet* ett av de viktigaste grundbegreppen. Trovärdighet är sambandet mellan erfarenhet eller expertis och är ett begrepp som samhällsforskare använder för att skapa sin egen tolkning. Med det menas att det i studien inte finns en enda verklighet, utan det finns flera verkligheter som är skapade av olika människor. Avsikterna med intervjuerna är att få fram aktörernas egna tolkningar inom ämnet (Baxter & Eyles, 1997). Det ställdes liknande frågor till alla aktörerna, se bilaga 9.1. Frågorna ställdes öppna utan några svarsalternativ, på ett semistrukturerat sätt, så att det var möjligt att ställa följdfrågor på deras svar (Esaiasson et al., 2012, s. 227- 228).

Intervjuerna med de unga personerna genomfördes som en respondentundersökning. Det var svarspersonernas egna tankar och idéer om offentliga platser och Jubileumsparken som stod i fokus och hur de skulle vilja bli bemötta när det gäller planeringen av parken. Alla frågor som ställdes till de unga personerna var likadana, så att det utifrån deras svar eventuellt kunde

utläsas något mönster i vad de svarade, se bilaga 9.3. Till de unga som ingår i referensgruppen lades det till vissa frågor som handlar om hur planering och deras inflytande för parken ser ut, bilaga 9.2. Intervjun genomfördes som samtalsintervjuer, utan bestämda svarsalternativ. Anledningen är att det kunde vara intressant att få fram oväntade svar, som annars inte hade passat under något svarsalternativ och för att kunna ställa följdfrågor på det som kommer upp (Esaiasson et al., 2012, s. 228, 251). Vid samtalsintervjuer kan det finnas risk för intervjuareffekter, då forskarens ställning kanske kan påverka de svar som respondenterna ger. Enligt Esaiasson et al. (2012) kan åldern på forskaren påverka, är den äldre än respondenten kan det leda till att svaren blir mer tillrättalagda. Även som i detta fall då forskarna är universitetsstudenter kan det ge omedvetet oönskade effekter som kan påverka intervjuerna med de unga, men även med expertpersonerna. Om intervjuareffekterna påverkar respondentens svar måste det i så fall ärligt redovisas i resultatet (Esaiasson et al, 2012, s. 235, 267).

4.4.1 Intervjusituation

Vid ett intervjutillfälle är det av stor betydelse att tänka på hur språket i frågorna används samt hur bemötandet är. Det ska vara tydligt för respondenterna vad det är som efterfrågas av dem, vilket ger studien mer givande svar. Det beteende som används mot respondenten samt klädval vid intervjutillfället kan enligt McDowell ha en påverkan på hur resultatet blir av en intervju (DeLyser et al., 2010, s. 156, 160).

Samtliga intervjuer har spelats in med röstinspelning via mobiltelefoner, för att det ska bli lättare att analysera materialet. Intervjuerna varade olika länge mellan 30-60 minuter, men de intervjuer som genomfördes med unga på Frilagret varade endast i cirka 15 minuter, då ett möte inte hade varit bestämt sedan innan. Även om intervjun spelades in har det under intervjutillfället förts anteckningar, för att kunna betona och skriva ner om det är något som är av mer intresse som sägs. Den ena av intervjuarna förde anteckningar, medan den andra var den som ställde frågor (DeLyser et al., 2010, s. 165). Detta tillvägagångssätt valdes för att maktförhållandet mellan respondenten och de som intervjuade skulle tonas ner, då det var två intervjuare gentemot en respondent.

Flera av intervjuerna genomfördes på respondenternas arbetsplats, vilket de själva valde. Vart intervjun hålls kan ha en betydelse för hur trygg den intervjuade känner sig och kan på så sätt styra vad för information som framkommer. Om det sker på deras arbetsplats har de ett övertag, då de känner sig mer hemma på platsen än vad forskarna gör i detta fall. Två av intervjuerna skedde på ett café som valdes av respondenten. Att intervjun sker på en

främmande plats för båda parterna kan vara positivt i det avseende att de då hamnar på samma maktnivå.

Att kunna återberätta det som framkommit i intervjuerna korrekt utan att förvränga deras svar, är något som kan vara problematiskt. McDowell (2010) poängterar att representationen av de intervjuade måste ske på ett sådant sätt så att de kan känna igen sig i sitt svar på ett värdigt sätt. Som forskare går det att välja vad som inkluderas i analysen av materialet. Det är då viktigt att även se till vad det är som exkluderas (DeLyser et al., 2010, s. 165, 168). Om valet är att vissa delar faller bort i analysen, är det viktigt att ställa sig frågan om det fortfarande blir ett värdigt representerande av de intervjuade.

4.5 Metoddiskussion

Andra alternativa metoder hade kunnat göras för att få fram data till studien. Det fanns först funderingar på att ordna en fokusgrupp för de unga i referensgruppen och via möten med dem diskutera ämnet *offentliga rum* och hur de känner sig inkluderade i planeringen av Jubileumsparken. Det uppstod dock svårigheter med att samla alla i gruppen till ett möte. Referensgruppen brukar träffas på möten med jämna mellanrum och diskutera olika processer, men då inget möte var inplanerat under den tid då arbetet skulle genomföras, fanns det ingen möjlighet att kunna närvara vid ett sådant möte. Om det hade funnits mer tid till förfogande för denna studie hade det dock kunnat vara en alternativ metod.

Studien hade även kunnat genomföras inom den kvantitativa metodologin där empiriskt material hämtas in från enkäter. Enkäter hade kunnat delas ut till fler yngre människor mellan 15-30 år, än vad denna studie har för antal respondenter. En svårighet som då skulle kunna uppstå är att Jubileumsparken inte är så välkänd än och det är få personer som känner till den eller ens vet vart parken ligger. I enkäterna hade det då endast kunnat ställas frågor som är kopplade till offentliga rum. Då studien är ute efter att kunna inkludera de mer djupgående och oväntade svaren hade det varit svårt att få fram dem via enkäter, där av passar det inte för denna studies ändamål.

Då arbetet endast har fokuserat på och inkluderat sex ungas åsikter om offentliga rum, parker och Jubileumsparken, så kan det inte generaliseras mot vad "alla" unga i Göteborg mellan 15-30 år tycker om dessa platser. Det blir istället ett utplock av vad några personer tycker och det kan då visa vad unga människor *kan* ha för åsikter. Hade studien velat generalisera resultatet hade en kvantitativ undersökning varit mer passande.

5. Resultat

Studien syftar till att studera hur det arbetas med social hållbarhet för unga människor mellan 15-30 år på offentliga platser, med Jubileumsparken som fallstudie. Intervjuer har förts med aktörer som arbetar inom samhällsplanering med parken samt med unga personer. I följande avsnitt presenteras tre respondentgrupper; aktörer inom samhällsplanering, de unga respondenterna som ingår i referensgruppen sammansatt av Göteborg & Co samt en grupp som representerar alla unga respondenter som intervjuats. För att besvara syftet och frågeställningarna redovisas följande frågor nedan.

5.1 Aktörer inom samhällsplanering

När intervjuerna med de utvalda aktörerna, vilka arbetar inom samhällsplanering var avslutade, gjordes det en sammanställning av deras svar. Här redovisas fem frågor som knyter samman de viktigaste aspekterna som framkom av intervjuerna. Det intervjuades sammanlagt fem aktörer vilka är involverade i Frihamnen eller i utvecklingen av Jubileumsparken. De intervjuade var; Anna Forsgren, Göteborg & Co, Hanna Areslätt, Älvstranden Utveckling AB, Amelie Sandow, Park & Naturförvaltningen, Jessica Segerlund, Älvstranden Utveckling AB samt Kristoffer Nilsson från Stadsbyggnadskontoret. Intervjuerna varade i 30-60 minuter.

5.1.1 Vad menar aktörerna med social hållbarhet?

Alla anser att de arbetar utifrån ett hållbarhetsperspektiv vilket inkluderar både ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Aktörerna har en budget att följa, vilket betyder att de måste förhålla sig inom den ekonomiska delen. Då Göteborgs Stad har satt som mål att staden skall vara tät och grön samt att det hos Göteborgarna finns ett önskemål om att staden ska vara en grönskande stad, gör det att det måste arbetas med ekologisk hållbarhet. För att uppnå social hållbarhet ska områdena enligt aktörerna vara gratis att använda och alla i staden ska känna sig välkomna dit.

Hos de intervjuade aktörerna finns det ingen enhetlig definition av begreppet *social hållbarhet*. När respondenterna fritt fick definiera vad social hållbarhet betyder för dem, svarade dem utifrån deras egna visioner, dock blev svaren rätt likartade. Samtliga av de intervjuade aktörerna menade att begreppet står för att alla i samhället ska mötas på lika villkor. En av aktörerna hade dessutom uppfattningen att social hållbarhet ska "bygga broar" mellan människor så att alla är välkomna. Respondenten svarade vidare att det är viktigt att arbeta med att inkludera många målgrupper i samhället, att våga blanda så att olika typer av

människor kan mötas på samma plats. Det är just dessa möten mellan olika människor som bidrar till en mångfald, vilket enligt aktörerna kan resultera i att en plats blir socialt hållbar. Genom att våga blanda olika samhällsgrupper i rummet kan det hållas ihop socialt. Alla i staden skall känna sig välkomna till en mötesplats och rummet måste vara gratis att använda, på det sättet kan social hållbarhet uppnås. Det är även viktigt att bygga ett socialt blandat boende så att hyresnivåerna ska finnas inom olika nivåer, vilket ska locka olika samhällsgrupper. Respondenterna menar dock att total social hållbarhet kan vara svårt att uppnå på detta sätt då nyproduktion av lägenheter kan vara förenade med en högre hyra. Viljan från aktören är att hyresnivån på de hyresrätter som byggs ska vara anpassade för låg- och medelinkomsttagare, som exempelvis ensamstående föräldrar.

“Jag har ingen slagkraftig kort definition av det, social hållbarhet, men om jag utgår från social hållbarhet ur mitt perspektiv så är det socialt blandat boende, mötesplatser för alla, alla skall med”

Hanna Areslätt, Älvstranden Utveckling AB, 2015-04-24

5.1.2 Hur ska Jubileumsparken bli socialt hållbar för unga?

Jubileumsparken är en park i ständig förändring och enligt aktörerna skapas den tillsammans med Göteborgarna. Parken är fortfarande ett fritt rum som inte är formad åt något håll än och det är viktigt att det är en öppen byggprocess. Aktörerna trycker särskilt på att parken ska vara gratis att använda och att allt som finns i parken ska vara till för alla. Parken skapas av många personer, däribland de unga i staden. Att våga släppa in många personer som en slags mångfald av röster och idéer, är ett sätt att få parken socialt hållbar, anser alla aktörerna.

“Det är ingen gräsmatta i världen som har löst integrationsproblemet utan det kräver mänsklig kontakt som hjärna och hjärta”

Jessica Segerlund, Älvstranden Utveckling AB, 2015-04-29

En aktör svarade att om det finns “oprogrammerade” ytor i parken gör det att besökarna fritt kan få spelrum att utföra olika typer av aktiviteter. Parken ska fungera som en ”allmötesplats” dit allmänheten och i synnerhet unga skall sig välkomna till, där de kan mötas på lika villkor. Tillgänglighetsperspektivet är även en viktig aspekt för att Jubileumsparken skall bli socialt hållbar för stadens invånare men framför allt för unga människor, vilka kanske inte har tillgång till bil. Enligt aktörerna är tillgänglighet till parken en av de viktigaste aspekterna för att parken skall bli socialt hållbar, då besökarna på ett enkelt sätt ska kunna ta sig till parken.

Det har arbetats hårt för att få dit en busshållplats i parkens närhet, vilken är på plats. Det finns en vilja hos aktörerna att tillgängligheten i framtiden ska bli ännu bättre, detta genom att fler busslinjer ska gå till hållplatsen samt att färjetrafik (Älvsnabben) ska trafikera området.

En aktör berättade om processen att Frihamnsområdet byggs underifrån. Parken skapas först och därefter successivt byggs det bostäder, både bostadsrätter och hyresrätter, vilket ska ge en mångfald till parken. Att de unga lär känna området och parken innan området bebyggs är enligt aktörerna en positiv aspekt för att de unga ska känna sig en tillhörighet och känna sig trygga på platsen. Att utvecklingen sker på detta sätt gör att området växer ihop med de som använder parken, vilket bidrar till att det kan bli en socialt hållbar park för unga människor. Parken är även en plats dit olika typer av fritidsverksamheter och evenemang vänder sig till, vilka har arrangerats tillsammans med unga personer i staden, såsom GKSS (Göteborgs Kungliga Seglarsällskap) och AccessAbility Center. Det är föreningar som har arrangerat segling för funktionshindrade barn och ungdomar. För en av aktörerna är det viktigt att det finns aktiviteter som lockar unga, såsom musik, bad, konst och rollerderby. Målet är att hålla parken vid liv och på så sätt få unga personer att använda parken, vilket kan leda till att den blir socialt hållbar för unga.

5.1.3 Hur inkluderas ungas perspektiv i planeringen?

Samtliga aktörer, förutom Park och naturförvaltningen, har inkluderat ungas perspektiv i arbetet med parken. Park och naturförvaltningen har inte varit delaktiga i processen som rör parken från början, utan blivit involverade i parken först de senaste månaderna. Förvaltningen ska arbeta med etapp 1 och sköta den framtida driften av parken, se *figur 2* på sidan 12. En av aktörerna menar att en del av den sociala hållbarheten är att ha en dialog med de unga i staden. Det är då viktigt att det finns en organisation som förvaltar och tar emot de idéer som framkommer i dialogen. De ungas perspektiv har varit en viktig del i planeringen för Jubileumsparken då det är de ungas år i år, aktörerna vill därför inkludera yngre människor så att utvecklingen sker av och med unga. Inför planeringsstarten till 400-års jubileet, har bland annat de ungas perspektiv fångats upp i en idéinsamling. Utifrån denna insamling sammanställdes en arbetsplan där tre teman; *nära vatten, bygga broar och öppna rum* skapades med utgångspunkt ifrån invånarnas önsknings. Ur detta kunde olika jubileumsförslag anges. Det skapades även en ung perspektivgrupp och en ung referensgrupp på Göteborg & Co, för att ta till vara på de idéer som inkommit till idéinsamlingen och kunna ge idéer och synpunkter på de olika jubileumssatsningarna utifrån ett ungt perspektiv. Detta

har sedan tagits hänsyn till då referensgruppen har varit med i själva beredningen, prövningen och granskningen av de olika jubileumsförslagen, däri Jubileumsparken.

“Det är viktigt att de får vara med och komma med synpunkter och påverka på olika sätt. Att det blir för unga och av och med unga”

Anna Forsgren, Göteborg & Co, 2015-04-20

En respondent ansåg att det ibland kan finnas svårigheter med att fånga upp alla idéer och dokumentera det som kommer fram. För att göra arbetet bättre har en ung person anställts på Älvstranden Utveckling AB, vars arbetsuppgift och uppdrag är att föra en dialog och fånga upp de idéer som kommer in via så kallade “open calls”. Det är ett sammanträde där Göteborgs Stad bjuder in allmänheten som exempelvis skolklasser, där idéer kopplade till platsbyggnaden för parken presenteras. Där kan alla människor, även unga i staden närvara för att ställa frågor och framföra sina egna idéer och förslag. Ett av de förslag som framkommit på ett av dessa ”open calls” var att skapa en rollerderbybana i parken. De personer som ingår i rollerderbyteamet är viktiga ambassadörer för parken, där flera av dem faller inom kategorin *unga*. Alla som använder parken blir ambassadörer då de i sin tur kan locka sina vänner och bekanta till parken. Ju fler som använder parken desto synligare blir den för invånarna och fler kan ta del av den. En av aktörerna har även ett samarbete med Passalen, vilken är en ideell förening som verkar för att alla skall ha rätt till ett aktivt och meningsfullt liv. Passalens fokus ligger på barn och unga med funktionsvariation. Tack vare samarbetet med denna förening kan de unga i Passalen ge sina åsikter för vad de önskar ska finnas på plats. Det är även unga personer med och sköter driften av Jubileumsparken och att de på så sätt kan vara med och påverka utvecklingen av den.

5.1.4 Kommer unga att kunna vistas i parken på samma villkor som andra i staden?

På den frågan svarade samtliga aktörer att målet är att alla ska kunna vistas i parken på samma villkor, däribland unga personer. De unga kan ta sig till parken med kollektiva medel, då det finns både buss och spårvagn till Frihamnen. Det kan vara den mentala biten som är avgörande att de kanske inte känner för att åka till parken. Respondenten menade här att själva älven kan uppfattas som ett mentalt “hinder”, trots att det finns en bro som förbinder staden. Då parken skall vara ett rum för alla i staden, kunde ingen av aktörerna se att det skulle finnas annorlunda villkor för unga människor. En av respondenterna svarade dock att trygghetsaspekten kunde vara ett hinder för parkens besökare. Som parken är utformad i

dagsläget finns det väldigt få lampor tända på kvällen. I framtiden, när etapp 1.0 är klar och när lampor finns i parken, kunde respondenten inte se några uteslutande hinder alls för någon att använda Jubileumsparken.

En aktör tryckte på att storleken för parken är en viktig aspekt för att Jubileumsparken ska kunna passa alla. Planerna för parken är att den ska vara tillräckligt stor. Det ska finnas utrymme för både de som önskar lugn och ro samt för de som vill utföra aktiviteter exempelvis rollerderby, där det tillåts vara lite liv och rörelse. Aktören tror att dessa aspekter är viktiga för unga personer, för att parken ska kunna passa för en bred målgrupp, då alla har olika fritidsbehov. Alla aktörerna är eniga om att det behövs skapas olika typer av aktiviteter som inriktar sig mot unga. Den tillfälligt flytande badbassängen som ska finnas på plats i sommar, kommer främst vända sig till unga personer. Det kommer även att drivas en simskola, då det finns en vision om att *alla kan simma*. På detta sätt menar aktörerna att de unga definitivt kommer att kunna vistas i parken på samma villkor som alla andra i staden. En aktör anser att unga ska kunna sig lika välkomna som alla andra till parken, de ska kunna hitta en plats som tilltalar dem och menar härmed att allt annat är ett misslyckande från aktörernas sida.

”Ja, har vi inte lyckats med det har vi misslyckats totalt skulle jag säga”

Amelie Sandow, Park och naturförvaltningen, 2015-04-28

5.1.5 Finns det svårigheter för att parken ska bli socialt hållbar för unga?

Alla aktörerna ser att det kan finnas vissa svårigheter och utmaningar med att få parken socialt hållbar för unga. Flera av respondenterna svarade att eftersom det är många aktörer som arbetar med Jubileumsparken, så är det viktigt att alla strävar åt samma håll. En respondent menar att det finns en utmaning med att ha en park som ständigt är i förändring, då det kan uppstå konflikter under tiden. Det är ingen annan park i staden som utvecklats i en succession som pågått under en längre tid. Utmaningar som kan uppstå är att olika intressen mellan grupper kan skapa konflikter, speciellt i parkens tidiga skede då grupperna är på jakt efter sin speciella plats i parken. En aktör ansåg att även om alla projekt har sina utmaningar så är det möjligt att lösa dessa om unga är involverade och tycker till om innehållet i parken. En av de intervjuade ansåg att det gäller att inte släppa taget om projektet när det upplevs som jobbigt, utan att fortsätta hålla kvar hela vägen och arbeta framåt. Det gäller bara att det finns en vilja och engagemang för att hantera dessa svårigheter.

“Absolut, det är alltid många aktörer som är med och verkar i en stad och dem ska helst jobba åt samma håll, det är då det ska funka och att vilja åt samma håll och däri ligger svårigheterna”

Kristoffer Nilsson, Stadsbyggnadskontoret, 2015-04-29

5.2 De unga respondenterna inom referensgruppen

När intervjuerna med de unga personer som ingår i referensgruppen var avslutade, gjordes det en sammanställning av respondenternas svar utifrån fyra av de intervjufrågor som ställdes. Sammantaget var det tre unga personer som ingick i referensgruppen som intervjuades; Madeleine 27 år, Rosalie 20 år samt Tuja 27 år. Intervjuerna varade i 30-60 minuter.

5.2.1 Vad anser de unga om Jubileumsparken?

De tre personer som ingick i referensgruppen, hade alla besökt Jubileumsparken. Ett genomgående svar från respondenterna var att området där Jubileumsparken är lokaliserad, är ganska tråkig i sin nuvarande form, men de sätter stort värde på de framtida planerna för parken. En av de intervjuade var först väldigt kritisk till Jubileumsparken. Respondenten ansåg att det endast var *fin ord* som stod skrivit om parken, där alla ska inkluderas, samt att det saknades en förankring till invånarna. Efter att ha varit med i referensgruppen och tagit del av planerna för Jubileumsparken, blev respondenten mindre kritisk. En betydande del av detta var för att personen upplever att aktörerna för parken haft en positiv inställning till de kommentarer som framkommit från referensgruppen. Det är flera av de intervjuade som är positiva till att utvecklingen i Frihamnen börjar med att det byggs en park och därefter bostäder. Det för med sig att stadens invånare lär känna området och alla får en chans att ta del av parken. Hade utvecklingen skett annorlunda, med bostäder först, tror respondenterna att det inte skulle vara lika många i staden som hade upptäckt Jubileumsparken.

En respondent värdesätter att det är en väldigt öppen yta där människor kan komma för att göra det de vill i parken. Personen menar att det inte ska byggas alltför mycket på platsen, då kan friheten försvinna som finns där idag. Två av de intervjuade uppskattar den nya bastun, Svettekôrkan, väldigt mycket, vilken är byggd intill Jubileumsparken. Det finns en hiss i bastun vilket är bra för de med funktionsnedsättning, ansåg en av dem. Rollerderbybana, el, vatten och en bajamaja är också mycket positiva inslag i parken ansåg en av de intervjuade. En av dem besöker parken relativt ofta för att åka rollerderby och utöva sporten tillsammans med sina klubbkamrater.

“Alltså jag spelar ju rollerderby så jag blev väldigt glad när jag fick höra att det fanns en rollerderbybana, så utifrån det tycker jag det är väldigt bra att den finns, en plats där vi kan va för det är väldigt, i princip unikt för Sverige, för i hela Sverige finns det ingen dedikerad rollerderbybana på det sättet, så det har vi uppskattat jättemycket”

Tuja, 27 år, ingår i referensgruppen, 2015-04-22

5.2.2 Hur delaktiga har medlemmarna i referensgruppen varit i utvecklingen av Jubileumsparken?

Respondenterna svarade genomgående att de *inte* hade bidragit med några konkreta idéer för parken. Mycket av det som finns på plats i parken är redan bestämt av de involverade aktörerna för Jubileumsparken. I referensgruppen har en av medlemmarna dock framfört sina åsikter om att de med funktionsnedsättning måste få komma till tals och lyssnas på och framfört att det skulle vara önskvärt med ett föreningstorg i parken.

“Jag har verkligen pratat om allt med funktionsnedsättning, ska jag ta mig genom stan är det jättesvårt, det behövs fler nya spårvagnar utan trappor, sådana saker behövs, man borde ha med flera experter inom flera områden när man planerar, undrar om det är så att experterna är upptagna...?”

Rosalie, 20 år, ingår i referensgruppen, 2015-04-20

Alla respondenterna som intervjuats från den unga referensgruppen anser att de skulle kunna vara mer inkluderade i utvecklingen av Jubileumsparken. Enligt en av de unga respondenterna fanns det en möjlighet att utbyta idéer och bolla förslag angående parken via mejladresser mellan referensgruppen och berörda aktörer. Dock blev det aldrig något utbyte av mejladresser vilket var beklagligt då det skulle varit ett ypperligt tillfälle att få vara mer delaktiga i projektet. Eller var det så att detta kanske bara glömdes bort, undrade respondenten. Personen känner sig därför lite åsidosatt och tror att aktörerna inte vill att referensgruppen ska ha så stor påverkan i processen som de utger sig för att vilja. Referensgruppen är skapad av Göteborg & Co, dock är det Älvstranden Utveckling AB och Stadsbyggnadskontoret som är mest ansvariga för utvecklingen av parken. Då mycket av det som komma skall kring parken redan är bestämt, anser de unga att det kan vara svårt att få fram deras egna idéer och förslag. De uppfattar likväl att de har ett relativt stort mandat att framföra sin åsikt om de förslag som det finns planer på. De önskar dock att de skulle vilja vara ännu mer involverade i Jubileumsparken. Ett sätt som kan förbättra detta skulle kunna

vara ett bättre samarbete mellan referensgruppen och Älvstranden Utveckling AB och Stadsbyggnadskontoret. På så sätt hade de ungas perspektiv kunnat framhävas mer i planeringen för Jubileumsparken.

5.2.3 Upplever medlemmarna i referensgruppen att beslutsfattarna lyssnar på dem?

Respondenterna svarade relativt lika varandra på den frågan. Alla tre uppfattade på liknade sätt att beslutsfattarna lyssnar på referensgruppen och att de tar till sig deras åsikter för parken. Ändå menar två av intervjupersonerna att det kan vara svårt att se resultaten av det de kommer fram till och en av dem kan ibland ifrågasätta vad referensgruppen har för mandat när det gäller hur mycket de kan vara med och påverka. Det uppfattas dock som att det finns en genuin vilja från beslutsfattarnas sida att ta med sig de förslag och idéer om parken som framförs, men att det i slutändan är politikerna i Göteborgs Stad som har sista ordet i frågan.

“När man pratar med dem känns det som att de lyssnar, sen är det svårt att se resultatet, men det känns som att de tar till sig våra idéer”

Rosalie, 20 år, ingår i referensgruppen, 2015-04-20

5.2.4 Kommer Jubileumsparken att användas av unga mellan 15-30 år när etapp 1.0 blir färdigställd?

En gemensam nämnare för den sista frågan är att de tre respondenterna tror att parken kommer att användas av unga personer i staden när etapp 1.0 är färdigställd, vilken är planerad att vara klar till år 2021. Det är lätt för unga personer att ta sig till Jubileumsparken vilket gör att det finns goda utsikter för att unga kommer att använda den i framtiden, menade en av respondenterna. Om staden marknadsför parken och skickar signaler till de unga i staden att det kommer att hända spännande saker och aktiviteter där, så finns det verkligen potential för det, svarade en annan. Dock beror det på vad för typ av människor som flyttar till Frihamnsområdet, är det många barnfamiljer som flyttar till Frihamnen kan det prägla platsen, eftersom dessa familjer då kanske kommer att använda den i större utsträckning i slutändan, ansåg en av respondenterna.

“Jag vet att många aktiviteter planeras därute, så att jag tror att det kommer att bli en, i och med att det satsas så mycket kring parken så tror jag att den kommer att användas, både stora evenemang, arrangemang och mindre aktiviteter”

Madeleine, 27 år, ingår i referensgruppen, 2015-04-15

5.3 Alla unga respondenter

För att se resultatet av vad de unga respondenterna har för uppfattning till offentliga rum, sammanställs här svaren från alla unga personer som har intervjuats och förhåller sig inte endast till de som ingår i referensgruppen. Sammanlagt intervjuades sex unga personer mellan 15-30 år, om deras uppfattning av offentliga rum och parker. Det har här förekommit både längre intervjuer runt en timme samt kortare intervjuer kring 15 minuter.

5.3.1 Hur uppfattar unga offentliga rum?

Det är i sig en väldigt bred fråga vilket gör att svaren kan bli mycket olika. Det finns dock en gemensam uppfattning om vad offentligt är för respondenterna. Flera av dem förknippar det med platser där det är mycket folk i rörelse och bullrigt samt att det är en väldigt opersonlig plats. Med detta menar dem att det är ett stadsrum skapat för allmänheten där det inte finns någon personlig anknytning eller känsla för platsen, utan det är endast ett offentligt rum. Förslag på offentliga rum som framkom var torg, café, parker och bibliotek. En av de tillfrågade menar att allt som finns utanför ditt boende är offentligt, med anledning att alla människor kan se dig där. En annan respondent anser att ett offentligt rum är en plats som det inte kostar att vara på. Det är två av de intervjuade som betonar vikten på att offentliga rum vara ska vara tillgängliga för alla människor oavsett vad de har för funktion, vad för ursprung de har eller vart de kommer ifrån. Det skall inte vara någon speciell grupp i samhället som äger en plats, eftersom alla ska kunna känna en tillhörighet till platsen. Offentliga rum skall vara till för allmänheten. Respondenterna upplever att det är få platser som lever upp till det, då vissa platser kan uppfattas som klassbundna och ger som exempel Götaplatsen. Däremot framkom det inte något exempel på en *lyckad* offentlig plats, då detta inte heller var en fråga som ställdes.

“Götaplatsen som egentligen skulle kunna vara en offentlig plats, men det är också en vit medelklass plats med mycket museum och finkultur. Det signalerar på ett sätt vem den platsen är signalerad för, då tycker jag inte att det känns som en offentlig plats utifrån det jag tycker är en offentlig plats, utan det känns som en plats för en viss grupp”

Tuja, 27 år, ingår i referensgruppen, 2015-04-22

5.3.2 Vad är en attraktiv park enligt unga?

Svaren som framkommer i denna fråga kan urskiljas inom två mönster. Flera av respondenterna tycker att ett café eller ett ställe där det går att köpa något ät- och drickbart vore trevligt. Det är socialt och en av dem hävdar att det i Sverige finns en stark fika-kultur.

Parker ska även vara gröna vackra platser med mycket bänkar. Att det ska finns tillgång till olika typer av aktiviteter är enligt respondenterna attraktivt. Några av de förslag som framgick var utomhusyoga, föreningslokaler, konst, musikevenemang, fotbolls- och basketplaner samt eluttag. Det ska finnas aktiviteter som passar alla. Det andra mönstret som går att urskilja för att parker skall bli attraktiva är att parker ska vända sig till en bred publik. Där skall det råda demokrati och tillsammans ska det finnas gemensamma lösningar, betonar en respondent som hävdar att det verkligen skulle bidra till att det blir en mer hållbar plats. Parken ska bestå av flera öppna ytor som flexibelt kan användas av alla som vill använda platsen.

“Jag tycker om de gränsöverskridande mötena, där man kanske inte bara träffar människor som man själv kan identifiera sig med.”

Johan, 29 år, 2015-04-17

5.3.3 Hur välkomna känner de unga sig på offentliga platser i staden, på en skala mellan 1-5, där 1 motsvarar inga platser och 5 alla offentliga platser?

Av de sex unga personer som intervjuats är det en övervägande del som känner sig välkomna på alla de offentliga platserna i staden och satte en femma, vilket går att utläsa i *figur 4* nedan. Frågan var baserad på offentliga platser generellt, där respondenterna själva fick tolka vad offentliga platser är. En respondent som inte känner sig helt välkommen på alla platser och upplever att pengar och kulturella värderingar ibland kan uppfattas som ett hinder. Även om en plats är gratis att beträda så är inte alltid ens uttryck och värderingar är välkomna där, med anledning av detta sattes en 3 eller 4. Respondenten som satte en tvåa på frågan kan känna sig utesluten från vissa platser. Personen uppfattar sig själv inte vara inom ramen för vad som är normativt i samhället. Respondenten menar här att alla människor är olika och därför inte alltid *passar in* på de offentliga platserna och anser att det finns brist på förståelse eller acceptans i samhället för att alla människors olikheter. Respondenten tror att samhällsplanerarna strävar efter att inkludera alla sorters människor till de offentliga platserna, men att det ibland känns som att de inte vet vad de gör. En av de intervjuade som satte en femma som svar, känner dock att det ibland kan finnas vissa svårigheter med att finna en plats där hon kan umgås med sina vänner. Detta inträffar inte så ofta, utan personen känner sig för det mesta välkommen på alla offentliga platser och satte därmed en femma.

“Är man ett större gäng som ska grilla och dricka vin blir det lite..., det känns inte som en familjerej, det känns svårt att hitta en plats där familjer kan vara, samtidigt som man kan vara i detta sällskapet.”

Malin, 29 år, 2015-04-17

Figur 4 visar vad de sex unga respondenterna har svarat på frågan. Det går tydligt att utläsa att de flesta har satt en femma, då de känner sig välkomna på alla offentliga platser, men det finns två avvikande svar. (Diagrammet är framställt av Ljungblad & Svensson, 2015).

Figure 4 shows what the six young respondents have answered on the question. It can clearly be seen that the most common answer is five, for that reason that they feel welcome in all public places, but there are two divergent answers. (The chart is produced by Ljungblad & Svensson).

5.3.4 Ska det finnas en park som är planerad och anpassad efter unga personers behov och aktiviteter?

Av de som intervjuades var det hälften som tyckte att det vore en bra idé att planera en park efter de behov och aktiviteter som unga vill ha. De som ansåg att det är en bra idé poängterade att det vore önskvärt om det fanns en given mötesplats dit unga personer kan röra sig till. Enligt dessa respondenter finns det ett behov för en sådan park och de tror att det skulle uppskattas. Om en park starkt förknippas med en ungdomskultur gör det att flera unga personer från olika stadsdelar kan lockas dit och mötas. För att det ska kunna locka unga människor från hela staden är det av stor betydelse att det finns ett stort utbud av flera olika aktiviteter i parken. Förslag på aktiviteter som framkommit under intervjuerna har varit skateparker, platser där det går att måla graffiti och musikevenemang. Det är viktigt att framhäva aktiviteter som inte alltid finns inom normen. Enligt en av de intervjuade ska det i en park för unga människor finnas platser dit det går att dra sig undan för att hänga i lugn och ro, men att det även ska gå att hitta på flera aktiviteter i parken. För att det ska bli ett lyckat projekt är det av stor vikt att parken skapas av de unga själva och att det lyssnas på vad det är de vill ha.

“Det vore bra att ha några bänkar, så att när det är fint väder kan du sitta på ett ställe, en öppen plats men också med tak, så att när det regnar kan du fortfarande studera om du vill.”

Gabrielle, 17 år, (översatt från engelska), 2015-04-17

“Att skapa en så stark kultur på en plats som får folk att mötas kring olika aktiviteter och olika kulturer, nåt som är öppet och välkomnande, absolut tycker jag att det finns ett behov av det.”

Madeleine, 27 år, ingår i referensgruppen, 2015-04-15

Den andra hälften som inte tycker att det finns ett behov av att planera en park anpassad för unga, menar att det pratas för mycket om att unga skulle vara en egen “ras” med alldeles speciella intressen som ingen annan känner till. Det kan vara svårt att planera endast för unga och det inte är säkert att det blir en naturlig mötesplats bara för att tanken är att det ska bli det.

“Jag tror att det kan vara svårt att bygga en park anpassad för unga, jag tror inte att det funkar. Jag tror att de hittar dit om det finns ett “pepp” liksom. Det spelar ingen roll vad de försöker göra utan det är andra faktorer som spelar in tror jag.”

Johan, 29 år, 2015-04-17

Likväl hävdar dessa respondenter att det är bra om det ändå finns platser som vänder sig mot unga där de kan bli lyssnade på och där de tillåts ta plats. För att det ska vara optimalt måste det i ungas omgivning inkluderas alla olika typer av människor. Om en park marknadsförs som “de ungas park” skapas det en prioritering om vem platsen ska vara till för, men det ska vara en plats för människor, det är viktigt att finna en balans däremellan.

“Man måste förstå att unga inte är en homogen grupp på något sätt, jag tror att man måste tänka noga på hur man ska skilja sig från det.”

Tuja, 27 år, ingår i referensgruppen, 2015-04-22

6. Diskussion

6.1 Ungas uppfattningar av det offentliga rummet

De unga personerna som intervjuades hade relativt lika uppfattningar om vad ett offentligt rum är. En gemensam nämnare är att det är ett rum med mycket folk i rörelse och att det uppfattas som opersonligt, det kan saknas en personlig anknytning eller känsla för platsen. De unga uppfattar ett offentligt rum som en materiell plats som exempelvis ett torg, en park eller ett bibliotek. I teorikapitlet under *2.1 Offentliga rum*, beskrivs hur det finns flera uppfattningar om vad offentligt kan vara. När de unga gav förslag på olika offentliga rum, pratade de om det som en materiell plats, dock hävdar dem att rummet är förenat med mycket människor i rörelse. Som Mitchell (2003) skriver, kan offentligheten vara skapad av rörelser, vilket de unga omedvetet kanske förknippar med ett offentligt rum. På så sätt finns det inte alltid en tydlig definition om vad offentligt är. Det är friktionen mellan den materiella platsen och människorna som använder rummet, som skapar rummets identitet som offentligt.

Ett offentligt rum ska vara en plats som det inte kostar att vistas i eller som någon äger, där alla människor i staden skall vara välkomna. Ett café ansågs även vara ett offentligt rum. Det kan verka motsägelsefullt, då ett café alltid har en ägare och inbegriper en kostnad för besökaren. Det offentliga rummet blir således inte tillgängligt för alla i samhället. Ett offentligt rum skall även vara tillgängligt och anpassat för de marginaliserade, så att de kan använda rummet på lika villkor. Det trycktes särskilt mycket på personer med funktionsnedsättning och att rummen måste planeras och skapas även utifrån deras behov. Ett sätt att fånga upp alla grupper i samhället skulle kunna vara att tillgodose fler samhällsgruppers intressen av platsen, genom att utforma rummet och dess innehåll därefter.

De unga respondenterna använder främst det offentliga rummet som en mötesplats eller för att utföra aktiviteter. Om det offentliga rummet förknippas med aktiviteter för unga kan det leda till att fler unga personer från olika stadsdelar lockas dit och möts, de kan då träffa andra som de annars inte umgås med. På så sätt kan det offentliga rummet bli en positiv aspekt för att motverka segregering. Såsom det framkom i teorikapitlet under rubriken *2.1 Offentliga rum*, finns det inte några detaljerade krav på hur de offentliga rummen ska utformas. Det kan leda till att de unga ibland skapar sina egna informella regler för användandet av rummet. Det kan leda till att det uppstår en konflikt med de övriga i staden. Allmänheten kan då få uppfattningen att de unga "tar över" det offentliga rummet och uppfattas då inte som lika offentligt. De unga respondenterna i studien upplever inte att det finns sådana konflikter, utan de känner att de har samma tillhörighet som alla andra i staden. Emellertid var det en

respondent som ansåg att ens personliga levnadssätt inte alltid är välkommet på en plats och att det då kan uppstå konflikter kring vem det är som har rätt att vistas på platsen. Detta kan tyda på att det finns fördomar mot dem som inte representerar de oskrivna normer som finns i vårt samhälle.

Det synsätt som Lieberg (1994) pratar om under *2.4 Ungdomar och de offentliga rummen*, är att det under 1990-talet ansågs att offentliga rum var olämpliga platser att vistas i för unga. Frågan ställdes då om detta synsätt lever kvar idag. Utifrån intervjuer som förts med både unga och aktörerna inom samhällsplanering kan det i denna studie konstateras att synsättet inte finns kvar idag. Det överensstämmer med Ungdomsstyrelsen (2008:2) som hävdar att det finns ett behov av offentliga rum för unga. Det anser även de unga, då de vill kunna använda dessa rum som mötesplatser för att umgås i eller utföra aktiviteter samt att samhällsplanerarna har som vision att alla stadens invånare ska inkluderas i de offentliga rummen, även de unga.

6.2 Aktörernas visioner för social hållbarhet i Jubileumsparken

Alla aktörerna inom samhällsplanering som intervjuades vill att Jubileumsparken ska bli en hållbar satsning. De arbetar utifrån hela hållbarhetsbegreppet; ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet, vars ursprung kommer från 1987 års Brundtlandsrapport, se rubrik 2.2 *Hållbar utveckling*. Det gör att aktörerna kanske inte alltid endast kan ha fokus på social hållbarhet, utan även måste ta hänsyn till budget och miljöpolicy. Eftersom det inte finns någon enhetlig definition av begreppet *social hållbarhet*, har det olika betydelse för människor. Aktörerna inom samhällsplanering som intervjuats, arbetar utifrån deras visioner för parken och vad de anser vara socialt hållbart. En gemensam nämnare av aktörerna är dock att begreppet social hållbarhet står för att alla i samhället ska mötas på lika villkor, ingen i samhället skall känna sig eller vara exkluderad. Aktörernas visioner för parken är att den skall "bygga broar" mellan människor och att alla i staden skall känna tillhörighet till den och känna sig välkomna dit.

En aktör påpekade att det är viktigt att det arbetas för att inkludera många målgrupper i samhället. Det gäller att våga blanda olika samhällsgrupper så att det blir ett blandat socialt boende när Frihamnens bostäder byggts och låta dessa olika samhällsgrupper mötas i det offentliga rummet. Det kan generera till att social hållbarhet uppnås. Som det redogjordes för under *2.2.1 Social hållbar stadsutveckling*, ska alla känna sig välkomna och känna en tillhörighet till det offentliga rummet. Det skall finnas fysiska och sociala förutsättningar för

alla människor i samhället att kunna känna en delaktighet, oavsett vart de bor ska de kunna mötas på lika villkor. Det stämmer överens med vad som framgick av intervjuerna med aktörerna inom samhällsplanering, om deras visioner beträffande social hållbarhet. I fall aktörerna svarade efter vad som förväntas av dem är svårt att följa upp. Om visionerna angående social hållbarhet implementeras i utformningen av Jubileumsparken är något som kan ifrågasättas. Följer aktörerna och arbetar utefter deras visioner för vad social hållbarhet betyder för dem, så har dock Jubileumsparken potential att bli en socialt hållbar stadspark.

När frågan ställdes om parken kommer att kommersialiseras i framtiden, svarade aktörerna att parken möjligtvis kommer att ha ett visst utbud av caféer eller restauranger. Parken kommer att ligga inom ett bostadsområde, vilket betyder att det kommer att finnas affärer och andra serviceinrättningar i området. Med nyliberalismen som råder i samhället idag kan det offentliga rummet blir en etableringsplats för företag eller marknadsföras som ett turistmål, vilket avgör hur det offentliga rummet kan se ut. Om ett offentligt rum är förenat med en kostnad finns risken att det offentliga rummet blir ett ställe för konsumtion. Där utesluts kanske vissa grupper i samhället som inte är så ekonomiskt resursstarka. Att alla i samhället skall mötas på lika villkor låter vackert om det symboliserar begreppet social hållbarhet, dock kan etablering och kommersialisering av parken såsom caféer, barer, glasskiosker och småbutiker vara förenat med att den sociala hållbarheten inte uppnås. Aktörerna för parken vill inte att det ska gå åt det hållet. De intervjuade aktörerna hävdar att det är oerhört viktigt att parken förblir en gratis plats att använda och kostnader ska inte vara en anledning till att människor inte använder Jubileumsparken. Det finns därför svårigheter med att införskaffa caféer och liknande utan att parken blir allt för kommersialiserad, det gäller bara att hitta en balans däremellan.

6.3 Ungas åsikter och deras inkludering i Jubileumsparken

I studien är det endast den unga referensgruppen, vilken Göteborg & Co satt ihop, som har intervjuats och hur inkluderade unga känner sig i planeringen av Jubileumsparken. Genom de intervjuer som förts med aktörerna inom samhällsplanering har det framkommit att Älvstranden Utveckling AB arbetar med andra grupper såsom den ideella föreningen Passalen och ”open calls”, när de vill inkludera ungas åsikter. Det är därför inte helt rättvist att endast utgå från hur de i den unga referensgruppen känner sig inkluderade, när frågan om hur unga inkluderas i planeringen för Jubileumsparken ska bevaras.

Enligt aktörerna är ungas perspektiv en viktig del i planeringen. Det har bildats flera grupper dit unga kan vända sig, för att få fram deras åsikter i de så kallade "open calls". Det är bra att det ordnas "open calls" dit alla är välkomna. Det krävs dock att det sprids i staden så att allmänheten får kännedom om dem så att många som möjligt kan vara med och påverka. Det finns alltid ett bortfall av människor och även av unga personer i staden som inte känner till dessa grupper, de förlorar då möjligheten att påverka.

Några av de intervjuade aktörerna har ett mer tydligt fokus på ungas perspektiv, medan andra inte särskiljer de ungas åsikter mot alla andras i staden, då de vill kunna ta lika hänsyn till alla. Det finns svårigheter med att samla alla idéer som framkommer och det är något som det behövs arbetas mer med. Ett förslag kan vara att sätta samman en idébok, som en aktör har gjort med alla idéer de fått från allmänheten.

Utifrån de intervjuer som gjordes med de tre personerna från den unga referensgruppen, framkom det att de själva inte kommit med några egna konkreta förslag till parken. Däremot har de varit delaktiga och kunnat framföra sina åsikter om de planer som Göteborg & Co har framfört. Respondenterna upplever att de blir hörda när de för fram sina åsikter, men upplever att det är svårt att se resultatet av de beslut som fattas. En anledning till det kan vara att det är många aktörer som är inblandade i planeringen för parken och det är flera beslut som ska tas hos aktörerna. Det gör att processen går långsamt framåt och att de förslag som de unga drivit igenom kommer att iscensättas först längre fram i processen. Det är något som borde framgå till de unga, då de annars kan ifrågasätta vad referensgruppen egentligen har för mandat och hur mycket de kan påverka utvecklingen av parken.

De unga i referensgruppen känner att de skulle vilja vara med och påverka mer än vad de kan göra idag. En av dem anser att samarbetet mellan dem och Älvstranden Utveckling AB och Stadsbyggnadskontoret kan vara bättre ur ett ungt perspektiv. Då det finns en ihopsatt grupp med flera unga samhällsintresserade personer, borde den användas mer, eftersom det finns en stark vilja hos aktörerna att inkludera ungas perspektiv i planeringen för parken.

6.4 Jubileumsparkens sociala hållbarhet och attraktion för unga

Av de aktörer inom samhällsplanering som intervjuades ansåg alla att Jubileumsparken kommer att bli socialt hållbar, oavsett vilken ålder det berör. Social hållbarhet för aktörerna är att alla skall kunna mötas på lika villkor, där olika typer av människor möts. De försöker ta in så många perspektiv från allmänheten som möjligt i planeringen för parken. Aktörerna menar

att parken främst kommer att locka unga människor. Det kommer dock att finnas olika aktiviteter på plats som passar många olika samhällsgrupper. Evenemang kommer att anordnas på platsen såsom konserter, konstutställningar samt en flytande badbassäng, vilken särskilt riktar sig mot en ung publik. Då parken är gratis att beträda och använda, med stora ”oprogrammerade” ytor samt att det finns planer på att utöka kollektivtrafiken till området, är även det viktiga faktorer till att parken ska kunna bli en socialt hållbar plats för unga. Aktörerna tror att unga personer kommer att kunna vistas i parken på exakt samma villkor som alla andra i staden, om dem inte kan göra det är det ett totalt misslyckande i planeringen.

De unga respondenterna som intervjuats är övertygade om att Jubileumsparken har mycket potential för att bli en park som de kan använda sig av. De unga anser att processen med att bygga parken före bostäderna är positivt, då de kan sätta en egen prägel på parken. Det ska dessutom vara en park där olika typer av människor möts, som de kanske inte annars möter i sin umgängeskrets.

De svårigheter som finns är att det inom parkens område kan finnas många olika intressegrupper som skall ta plats. När det i arbetet pratas om unga mellan 15-30 år, har de definierats som en grupp, det gäller dock att ha i åtanke att denna unga grupp inte är en homogen grupp i sig. Det går inte att samla alla unga i en grupp och tro att alla ska tycka likadant, det finns förstås olikheter bland unga. En av de unga respondenterna menade att det pratas som om unga vore en egen ”ras” med säregna intressen och menar att detta synsätt måste vändas. Istället för att särskilja unga borde målet vara att integrera unga i de offentliga rummen. För att dessa rum ska bli socialt hållbara behövs det fler influenser och perspektiv från olika grupper av människor i samhället.

Det har genom intervjuerna framkommit att de personer som inte känner att de passar in i samhällsnormerna, känner sig mer exkluderad från många offentliga platser. Inom samhällsplanering måste det inkluderas alla sorters människor, så att så många som möjligt kan känna delaktighet och tillhörighet till en plats. Det är värt att satsa på lite annorlunda aktiviteter som inte annars får så stort utrymme, såsom rollerderby och segling för barn och barn med funktionshinder. Från de intervjuer som gjorts med samhällsaktörerna verkar det som att de har en vilja att inkludera alla i staden. Det finns en vilja att få med alla åsikter och tankar, men det är viktigt att inse att det inte går att inkludera *allas* idéer, någonstans måste det sättas en gräns, vare sig de vill eller inte.

Under intervjuerna med de unga respondenterna har det ställts en fråga; om behovet finns att skapa en park som är planerad endast utifrån ungas behov. Svaren på denna fråga var väldigt

blandade, vissa ansåg att det vore bra medan andra trodde att det skulle resultera i att det blir en segregerad park. Som tidigare nämnts av Ungdomsstyrelsen (2008) i teorikapitlet, finns det ett behov av mötesplatser för unga. Det stämmer väl överens med de ungas åsikter om att det borde finnas en given mötesplats där alla unga kan mötas på samma villkor. Respondenterna sade att de inte brukar träffas på fritidsgårdar, utan att de hellre möts på andra ställen som exempelvis caféer. Enligt de unga har Jubileumsparken potential att bli en "allmötesplats" och kunna fungera som mötesplats för dem, men att *alla* människor i samhället kommer kunna känna en tillhörighet till parken.

6.5 Avslutande diskussion

Ett kritiskt förhållningssätt som finns är att åldersspannet mellan de tillfrågade unga kan ha varit för stort. Det skiljer tämligen mycket mellan en 15- åring och en 30- åring tankar och uppfattningar. Om studien hade definierat unga på ett annat sätt, exempelvis 15-20 år, hade resultatet kunnat bli helt annorlunda. Det måste även poängteras att studien inte kan uttala sig om vad *alla* unga mellan 15-30 år har för tankar angående offentliga rum och Jubileumsparken. Arbetet visar mer vad unga i staden anser om offentliga rum och hur det just i planeringen för Jubileumsparken inkluderas ungas åsikter. Studien vill även visa och påpeka att det kan finnas svårigheter inom samhällsplanering, då de samhällsgrupper som det ibland kategoriseras in i, inte alltid tycker likadant. Alla människor är olika.

6.6 Framtida forskning

I framtida forskning skulle en liknande studie kunna göras när Frihamnsområdet är färdigbyggt, bostäderna är bebodda och Jubileumsparken funnits på plats i några år. I den kommande studien vore det intressant att se om unga personer använder sig av Jubileumsparken och därmed se om parken är socialt hållbar för de unga. Det kommer även att vara intressant att undersöka om stadens invånare använder sig av parken eller om det finns vissa samhällsgrupper som är eller känner sig exkluderade från den.

En annan framtida studie som skulle kunna göras är om Jubileumsparken som ett offentligt rum, används i samma utsträckning som andra offentliga rum eller parker i staden. Kommer parken att bli den stadspark som samhällsplanerna har satt som mål, där Jubileumsparken med dess unika vattennära läge, kommer att bidra till att stadens invånare väljer att använda parken som en naturlig mötesplats?

7. Slutsatser

De slutsatser som går att dra utifrån denna studie är att Jubileumsparken har potential att bli en socialt hållbar park, enligt både aktörerna inom samhällsplanering och de unga som intervjuats. De ungas perspektiv är viktiga för aktörerna inom samhällsplanering, då de är eniga om att social hållbarhet handlar om att alla ska få vara med på lika villkor och känna sig lika delaktiga i de offentliga rummen. Aktörerna har vågat släppa in en mångfald av röster och idéer och kommer att satsa på flera olika typer av aktiviteter i Jubileumsparken. Arbetet med att få in de ungas perspektiv och samarbetet mellan aktörerna och referensgruppen skulle kunna ha varit mer effektivt, då de unga önskar att få vara mer delaktiga i utvecklingen av parken. De unga respondenterna värdesätter dock de många olika aktiviteterna och evenemangen som planeras i parken, vilket skulle kunna leda till att människor från olika stadsdelar lockas dit. Den mångfald av människor som rör sig där, kommer att bidra till att parken blir socialt hållbar för de unga. På så sätt kan Jubileumsparken bli en park för alla i staden.

Att börja med att utveckla parken innan bostäderna börjar byggas är enligt både aktörerna och de unga ett bra tillvägagångssätt för att uppnå social hållbarhet. Det resulterar till att människorna i staden lär känna området som parken ligger i, innan bostäderna byggs. På så sätt kan tillhörigheten till parken bevaras, så att det inte bara blir en park för de bosatta i området, utan blir en stadspark för alla invånarna i staden.

En slutsats som kan dras är att de unga respondenterna använder offentliga rum som mötesplatser. Det visar att behovet av mötesplatser ute i stadens offentliga rum är stort bland unga. Det blir som ett "frirum" dit de kan söka sig för att ge uttryck för sin identitet samt att träffa andra människor från olika delar av staden.

Utifrån det nyliberala synsättet som råder i samhället idag kan det resultera i att vissa platser utesluter ekonomiskt svaga personer. Jubileumsparken verkar dock inte bli en park som kommer att styras av kommersialisering, då de intervjuade aktörerna är väldigt måna och överens om att parken skall vara ett gratis rum att beträda och använda.

8. Litteraturförteckning

- Andersson, B. (2002). *Öppna rum, om ungdomarna, staden och det offentliga livet* (Doctoral thesis, Gothenburg University, Department of Social Work, 2002:1). Västra Frölunda: DocuSys AB. Tillgänglig: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/15479>
- Andersson, M., Badersten, B., Salmén, B. M., Reppen, L., & Garnet, J. (2011). *Offentliga rum*. Stockholm: Balkong Förlag.
- Baxter, J., & Eyles, J. (1997). Evaluating qualitative research in social geography, establishing 'rigour' in interview analysis. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 22(4), 505-525.
- Bélangier, H. (2007). *Public spaces in gentrifying neighbourhoods, conflicting meanings?* Workshop, Residential environment & people. International conference 'Sustainable urban areas'.
- Boverket. (2010). *Social hållbar stadsutveckling*. Karlskrona: Boverket
- Boverket. (2014). *Att ordna och underhålla allmänna platser*. Hämtad 2015-04-01, från <http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Detaljplanering/Detaljplanens-genomforande/Ordande-och-underhall-av-allmanna-platser/>
- DeLyser, D., Herbert, S., Aitken, S., Crang, M., & McDowell, L. (2010). *The SAGE handbook of qualitative geography*. London: SAGE Publications
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Vällingby: Norstedts Juridik AB
- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219-245.
- Formas. (2011). *Hållbar stadsutveckling*. Stockholm: Forskningsrådet Formas
- Göteborgs Stad. (u.å). *Göteborg 400 år*. Hämtad 2015-03-30, från <http://www.goteborg2021.com/>
- Göteborgs Stad. (2014). *Folkmängden 2014*. Hämtad 2015-03-30, från <http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf>
- Göteborgs Stad. (2015). *Planer på nytt sjukhus i Frihamnen till 2021*. Hämtad 2015-04-29, från <http://www.goteborg2021.com/aktuellt/planer-pa-nytt-sjukhus-i-frihamnen-till-2021/>
- Halvorsen, K. (2011). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur
- Hansen, K. (2014). *Social hållbarhet*. Umeå Universitet. Hämtad 2015-03-27, från http://www.cerum.umu.se/digitalAssets/75/75826_social-hllbarhet1.pdf
- Harvey, D. (2011). *Ojämlighetens nya geografi, texter om stadens och rummets förändringar i den globala kapitalismen*. Stockholm: Atlas

- Lieberg, M. (1994). *Ungdomarna, staden och det offentliga rummet*. I Fornäs, J., Boëthius, U., & Reimer, B. (red.) *Ungdomar i skilda sfärer* (s.187-234). Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB
- Low, S., Taplin, D., & Scheld, S. (2006). *Rethinking urban parks, public space and cultural diversity*. Austin: University of Texas Press
- Länsstyrelsen. (2011). *Socialt hållbar utveckling*. Göteborg: Länsstyrelsen.
- MacLeod, G. (2002). From urban entrepreneurialism to a “revanchist city”?, On the spatial injustices of Glasgow’s renaissance. *Antipode*, 34(3), 602-624. doi: 10.1111/1467-8330.00256
- Mitchell, D. (2003). *The right to the city, social justice and the fight for public space*. New York: The Guilford Press
- Nycander, S. (2009). *Liberalismens idéhistoria, frihet och modernitet*. Stockholm: SNS förlag.
- Olsson, S. (2012). *Social hållbarhet i ett planeringsperspektiv*. Göteborgs Stad. Hämtad 2015-03-25, från <http://socialhallbarhet.se/wp-content/uploads/2013/08/Artikel+om+social+h%C3%A5llbarhet.pdf>
- Park och naturnämnden. (2014). *Grönstrategi för en tät och grön stad*. Göteborg: Park och naturnämnden.
- Stadsbyggnadskontoret. (2014). *Program för Frihamnen och del av Ringön*. Göteborg: Stadsbyggnadskontoret.
- Svenska FN-förbundet. (2012). *FN & hållbar utveckling, Rio+20*. Hämtad 2015-04-01, från <http://www.fn.se/fn-info/vad-gor-fn/utveckling/hallbar-utveckling/>
- Ungdomsstyrelsen. (2008). *Mediebilden av fritidsgårdar och andra mötesplatser för ungdomar, innehålls- och diskursanalys av svensk press 1995–2008*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen
- Ungdomsstyrelsen. (2008:2). *Mötesplatser för unga, aktörerna, vägvalen och politiken*. Stockholm: Ungdomsstyrelsens skrifter
- Williams, G., Meth, P., & Willis, K. (2009). *Geographies of development areas*. Oxon: Routledge
- Älvstranden Utveckling AB. (u.å). *Frihamnen, bygger vi tillsammans*. Hämtad 2015-03-30, från: <http://www.alvstranden.com/den-nya-staden3/omraden/frihamnen/frihamnen/>
- Öhman, L. (2004). *Frihamnen i Göteborg, sista etappen av projekt Norra Älvstranden* (Master’s thesis). Göteborg: Institutionen för Miljövetenskap och Kulturvård, Göteborgs Universitet. Tillgänglig: <http://lunda.ub.gu.se:8080/lib/item?theme=gunda&locale=sv&id=chamo:1478991>

9. Bilagor

9.1 Intervjufrågor till aktörer som arbetar med parken

- Vad heter du?
- Vad har du för befattning/arbetsroll?
- Kan du berätta lite generellt om utvecklingen kring Jubileumsparken?
- Vad menar ni med en social hållbarhet?
- Hur skall ni få parken till att bli socialt hållbar? – Har ni konkreta exempel?
- När Jubileumsparken är klar, på vilket sätt tror ni att den kommer att vara socialt hållbar för unga?
- Vad kommer att bli attraktivt med Jubileumsparken som kommer att bidra till att den används?
- Kan parkens läge bidra till att den sociala hållbarheten inte fungerar? – Varför, varför inte?
- Inkluderar ni ungas perspektiv i planeringen av Jubileumsparken? – På vilket sätt?
- Kommer unga personer att kunna vistas i parken på samma villkor som andra i staden? – Hur?
- På vilket sätt kommer parken att fungera som en mötesplats för de unga?
- Tror ni er kunna se några konsekvenser i parken av ungdomarnas användande av den?
- Finns det beteende/aktiviteter som inte är välkomna till parken? – Vilka då och vad kan det bero på?
- Hur skall ni göra Jubileumsparken och Frihamnsområdet mer tillgängligt för stadens invånare och besökare?
- Hur gör ni för att stadens invånare och inte bara de som kommer att bo i Frihamnen, ska kunna ta del av parken?
- Hur ska man göra så att Jubileumsparken blir ett naturligt val för invånarna att åka till, när man exempelvis vill komma ut i naturen?
- Finns det planer på att parken kommer att kommersialiseras i framtiden, som exempelvis caféer, restauranger mm?
- Hur kommer parken att finansieras?
- Finns det några svårigheter med att få parken socialt hållbar för unga?

9.2 Intervjufrågor till de unga 15-30 år i referensgruppen

- Vad heter du?
- Vad har du för sysselsättning?
- Känner du till Jubileumsparken?
- Har du besökt parken? – Vad tycker du om den?
- Vad skall finnas där för att göra den attraktiv (rolig att besöka)?
- Tycker du att det är lätt att ta sig till parken/Frihamnsområdet?
- Har du som tillhör referensgruppen bidragit med några idéer och förslag till parken? - På vilket sätt, med vad?
- Känner du att du skulle vilja bidra med något mer? – Vad då?
- Tycker du att ni att beslutsfattarna lyssnar på er i referensgruppen?
- Hur väl känner du dig delaktig i utvecklingen av Jubileumsparken?
- Har ni fått information av Jubileumsparkens framtida planer?
- Tror du att Jubileumsparken kommer att användas när den står klar vid första etappen 2021?
- Tror du att Jubileumsparken kommer att bli en offentlig plats som kommer att användas av unga när den är färdigställd?
- Använder du andra offentliga parker/rum i staden? – Vilka och varför?
- Vad skall finnas i en park för att den skall vara attraktiv för dig?
- Vad är en mötesplats för dig?
- Vad är en offentlig plats för dig?
- Känner du dig, som en ung person, välkommen på de offentliga platserna i staden, på en skala mellan 1 (inga) och 5 (alla)?
- Uppfattar du att alla olika människor är lika välkomna till de offentliga platserna i staden? (pensionärer, ungdomar, barnfamiljer)
- Tycker du att det finns ett behov av att skapa en park som endast är till för unga? – På vilket sätt, hur ska den se ut?

9.3 Intervjufrågor till unga 15-30 år

- Vad heter du?
- Ålder?
- Sysselsättning?
- Vad är en mötesplats för dig?
- Vad är en offentlig plats för dig?
- Är en park en offentlig plats för dig?
- Vad skall finnas på en offentlig plats/park för att göra den rolig att besöka?
- Vilka offentliga platser använder du i staden?
- Varför använder du dem?
- Vad brukar du göra i parken? (Picknick, brännboll, bara umgås?)
- Känner du dig, som en ung person, välkommen på de offentliga platserna/parkerna i staden? På en skala 1-5, där 1 är inga platser och 5 är alla.
- Uppfattar du att alla olika människor är lika välkomna till de offentliga platserna/parkerna i staden (pensionärer, unga, barnfamiljer)?
- Tycker du att det finns ett behov av att skapa en park som endast är till för unga? – På vilket sätt, hur ska den se ut?
- Känner du till Jubileumsparken?
- Har du besökt parken? – Vad tycker du om den?
- Tycker du att det är lätt att ta sig till parken/Frihamnsområdet?